

د بنوونكي لار بنود

د سكرين/پردي كارولو پرته زده كړه ييزې سرچينې چې گڼ مهارتونه منځته راوړي

لومړی کتاب

د منځپانگې همكاران

د بنوونکو لپاره یادابنت

پوهنه تر هر څه پورته (**Education Above All**) په قطر کې مېشت د پوهنې یو نړیوال بنسټ دی چې د هر چا لپاره د باکیفیته پوهنې له لارې د هیلې او واقعي فرصتونو چمتو کول په پام کې لري. د پوهنه تر هر څه پورته (EAA) د تخلیقي پراختیا خانګې د سلګونو داسې پوهنیزو سرچینو د چمتو کولو لپاره چې سکرین/پردي ته اړتیا نه لري او د تدریس او زده کړې د محدودو امکاناتو په چاپېریال کې د ګټه اخیستنې وړ وي، د انټرنټ له اړتیا پرته د پوهنیزو سرچینو بانک (IFERB) ترتیب کړ چې تعاملي بڼه لري او زموږ په زده کوونکو کې اړین مهارتونه منځته راوړي. مونږ په دوامداره توګه خپل د عامه لاسرسي وړ محتویاتو کې زیاتوالی راولو چې زموږ په لاندې ورکړي ویبسایت کې د بېلا بېلو عمرونو لپاره په بېلا بېلو ژبو کې د لاسرسي وړ دي:

www.resources.educationaboveall.org

دا لارښود د ۴ پروژو (یوه د یوې اونۍ لپاره) ټولګه ده چې د IFERB څخه اخیستل شوي ګڼ شمېر بوختوونکي فعالیتونه لري او د یوې یو-مياشتنۍ زده کړه ییزې تجربې په توګه له یو بل سره په تړلي ډول پېرل شوي دي.

د زده کوونکي په رهبرۍ، عملي پروژې دي چې په ترڅ کې یې هغوی د بنسټیزو اکاډیمیکي مفاهیمو د زده کولو او عملي کولو سره سره د ۲۱مې پېړۍ مهارتونه هم لاسته راوړي.

پروژه

له پروژو څخه د هغوی د زده کړې د پیاوړتیا او ملاتړ لپاره د ګډون پر بنسټ ترتیب شوي فعالیتونه دي.

فعالیت

د ساعت تېرۍ او فزیکي برخه اخیستنې لوبې دي چې د ریاضي مفاهیم تقویه کوي.

فعالیت

له لوستلو څخه د مفهوم اخیستنې مهارتونو د تمرین لپاره د لارښودونکو پوښتنو سرپرته، زموږ د کیسو ټولګې څخه (پرته له دې لارښود څخه) یوه کیسه لوستل دي.

د کیسې کتاب

د پروژې عمومي کتنه

- تاسو ته د پروژې یوه شرحه او د مهمو زده کړه ییزو لاسته راوړنو، توکو، او د اونۍ د چارو د جریان یوه طرحه درکوي.
- پروژه د لارښودونکي پوښتنې په مطرح کولو او د پروژې په اړه د ماشومانو د انګېزې په راپورته کولو سره پیل کړی.
- تاسو کولای شئ له وضعیت سره د متناسب ګرځولو لپاره د فعالیتونو تدقیق ترسره او نور فعالیتونه هم اضافه کړئ تر څو له بېلا بېلو زده کړه ییزو اړتیاوو سره سمون ولري. مهرباني وکړئ هیڅ کوم فعالیت مه حذفوئ. دلته له تاسو سره د مرستې په موخه ځینې نښانونه (آئیګونونه) ورکړل شوي چې تاسو به ورسره مخ کېږئ.

دا په ذهن کې د ساتلو لپاره معلومات یا مهم ټکي ښيي.

دا د هغه زده کوونکو لپاره، چې ښايي دا ورته ډېر آسانه ښکاره شي/ژرې بشپړ کړي، د یو فعالیت د لانګوونکي جوړولو مفکورې دي.

دا د یو فعالیت د ساده او آسانولو مفکورې دي.

- پر پروژه څرخېدونکې زده کړه د زده کوونکي غږ او انتخاب دواړه په نظر کې نیسي. هغوی د پروژوي چارو په سر ته رسولو سره زده کړه کوي. نو، په دې برخه کې چې هغوی څنګه خپله زده کړه وړاندې کول غواړي، له نرمښت څخه کار واخلي.
- د نظرونو د شریکولو او بحثونو لپاره وخت ځانګړې کړئ. دا د هغوی د زده کړې مهم اړخ دی.
- په خپل ځان مهربانه اوسئ. د تدریس او زده کړې له یوې غیردودیزې طریقې سره آشنا کېدل وخت نیسي. کله چې تاسو په دوامداره توګه د دې تمرین وکړئ، دا به هم تاسو او هم ستاسو د زده کوونکي لپاره ډېر آسانه او زړه راښکونکې شي!

<p>زده کوونکي به له خپلو دوستانو سره مرکه ترسره کوي او د هغوی لپاره به د اړیکې ټینګولو، توپرونو او مشابهتونو په اړه د پوهاوي ترلاسه کولو، او د هغوی د هويت معلومولو په موخه پېژندپاڼې جوړوي.</p>	<p>شرحہ</p>
<p>کاغذ، قلم/پنسل</p>	<p>اړين توكي</p>
<p>د ليک او لوست (سواد) کليدي لاسته راوړنې:</p> <ul style="list-style-type: none"> • د پوښتنې کلمې پېژندل او کارول • صفتي نومونه پېژندل او کارول • د مرکې مهارتونو منځته راوړل • د پيل، منځ، او پای درلودونکې اصلي کيسه ليکل چې خپلو کې منطقي تړاو ولري. <p>د عدد پېژندنې کليدي لاسته راوړنې:</p> <ul style="list-style-type: none"> • د معلوماتو د لنډيز چمتو کولو لپاره د خط ته ورته شمېرنې (Tally) چارټونو څخه ګټه اخيستل • د سلنو محاسبه کول او تفسیروول 	<p>زده کړه ييزې لاسته راوړنې</p>

د پروژې عمومي کتنه

1 خپل هويت او هغه مشابهتونه/توپرونه چې تاسو يې له ملګرو سره لرئ، معلومول

2 د خپلې پېژندپاڼې لپاره يوه نمونه جوړول او د معلوماتو لاسته راوړلو لپاره مرکې پلانونل.

3 د پوښتنو مطرح کولو مهارتونو منځته راوړل او په عددي بڼه راټول شوي معلومات څرګندول.

4 يوه واقعي لنډه کيسه ليکل چې له هغو خلکو څخه په الهام اخيستني سره ترتيب شوې وي چې دوی ورسره تر دې دمه مرکه کړې ده.

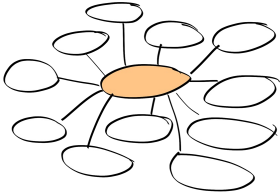
5 خپلو ملګرو ته خپلې پېژندپاڼې، لنډې کيسې او زده کړل شوي موارد ښودل.

له زده کوونکو سره لارښودونکو پوښتنو باندې بحث کول:

یوه پېژندپاڼه مونږ ته د پېژندپاڼې د څښتن په اړه څه معلومات راکولای شي؟ تاسو په یوه پېژندپاڼه کې خپل هويت څنگه په ډاگه کولای شئ؟

په بحث کې د مرستې په موخه، یوه نمونه یې پېژندپاڼه، که شتون ولري، ښکاره کړئ.

1. ۱۰ دقیقې
زده کوونکي به د پېژندپاڼو د استعمال د مواردو د ډولونو په هکله گډ مغزي کار ترسره کړي. لارښودونکي پوښتنې وکړئ:
 - د پېژندپاڼو بېلا بېل ډولونه کوم کوم دي؟
 - تاسو د پېژندپاڼو استعمال په کومو ځایونو کې کورئ؟
 - تاسو د یوه شخص په هکله د هغوی له پېژندپاڼې څخه کوم معلومات اخیستلای شئ؟
 - آیا ډول ډول پېژندپاڼې جلا جلا معلومات لري؟ ولې؟

2. ۱۰ دقیقې
له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې د مغزي نقشې، د جدول په مرسته، یا څنگه چې د هغوی خوښه وي، خپلې زده کړې ثبت کړي، یعنې په یو لست کې یې ترتیب کړي.

3. ۱۰ دقیقې
له زده کوونکو سره لاندیني موارد وڅېړئ:
 - تاسو له 'هویت' څخه څه مفهوم اخلئ؟ آیا دا تاسو انځوروي؟ ستاسو کردار انځوروي؟ دا ښيي چې تاسو له کوم ځای یاست؟ یا نور؟
 - ستاسو په اند آیا پېژندپاڼې چې تاسو همدا اوس تر بحث لاندې ونيولې، دا ډول معلومات انځوروي؟
 - تاسو به په هغه پېژندپاڼو کې چې نن یې تاسو وینئ، کوم جزئیات اضافه کول یا ترې لېرې کول غواړئ، ولې؟

4. ۱۰ دقیقې
زده کوونکي به خپل بېساربتوب او مشابهتونه له خپلو ملگرو سره یا په یو گروپ کې وپلټي:
 - هغه کوم ۵ موارد دي چې له مخې یې هغوی یو بل سره ورته والی لري؟
 - د هغوی ترمنځ ۵ توپرونه کوم کوم دي؟

ماشومان وهڅوئ چې نه یوازې فزیکي ځانگړنې، بلکې د شخصیت اوصاف هم په نظر کې ولري. (آیا دوی په آسانی سره دوستان جوړیږي؟ آیا دوی ژر غوسه کېږي؟ او داسې نور).

۱. دقيقي

5. له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې د لاندینيو مواردو په هکله فکر وکړي:
- آیا مونږ د نورو خلکو په پرتله له خپلو کورنیو سره زیات فزیکي ورته والي لرو؟ تاسو ولې داسې فکر کوئ؟
 - ستاسو او ستاسو د والدینو/ورونو او خویندو ترمنځ ۵ دا ډول ورته والي ولیکئ. (د سترګې رنگ، د وېښتانو رنگ، قد، او داسې نور).

۵ دقيقي

6. د جینونو (ارثي موادو) مفهوم تشریح کړئ.
- تشریح کړئ چې ځانګړنې او اوصاف د والدینو له خوا د هغوی بچیانو ته انتقالېږي، همدا لامل دی چې مونږ له خپلې کورنۍ سره ګڼ شمېر شریکې مشابهتونه لرو.
 - ځینې ځانګړنې او اوصاف د ځینو نورو په پرتله کم روښانه وي، لکه ښي لاسی/کین لاسی کېدل، د غوړ د نښتو نرمیو درلودل، او داسې نور.
 - زده کوونکي د جینونو په هکله ټولې هغه پوښتنې، چې ښایي دوی یې ولري، مطرح او د امکانې ځوابونو په اړه فکر کولای شي.

تاسو ښایي د هغوی د ټولو پوښتنو ځوابونه و نه لرئ. زده کوونکي وهڅوئ چې د ځوابونو په اړه اټکل وکړي او دا له هغه شواهدو سره مطابقت ورکړئ چې هغوی یې په ګډه سره چمتو کوي.

فعالیت

زده کوونکي دا فعالیت د خپلې کورنۍ له غړو سره ترسره کولای شي ترڅو خپل جینونه وڅېړي!

- د کورنۍ د نسب شجره (ونه) رسم کړئ – څومره چې کولای شئ، ماضي ته ولاړ شئ! (زده کوونکي کولای شي دا کار د کورنۍ دندې په توګه ترسره کړي، بیا بېرته راشي او خپلو موندنو باندې بحث وکړي).
- د تعقیبولو لپاره ۱ یا ۲ فزیکي اوصاف غوره کړئ:
- د سترګو رنگ، د وېښتانو رنگ، ونه، د پزې شکل، او داسې نور.
- دا د کورنۍ هر غړي ته څېرمه ولیکئ.
- تاسو وګورئ چې څنګه اوصاف هر نسل ته انتقالېږي. آیا د نسلونو ترمنځ یوه مشترکه ځانګړنه شتون لري؟

۵ دقيقي

7. په دې پروژه کې، زده کوونکي به خپلې پېژندپاڼې جوړوي. زده کوونکي باید پرېکړه وکړي چې هغوی د چا لپاره پېژندپاڼې جوړول غواړي. زده کوونکي باید د هغه پېژندپاڼو چې دوی به یې جوړوي، د مقصد په اړه فکر وکړي (د ملګرتیا ثبوت، د هغوی تخيلي نړۍ ته د ننوتو اجازه، او داسې نور!).

زده کوونکي د هر مقصد لپاره پېژندپاڼې جوړولای شي! هغوی د 'واقعي' پېژندپاڼو جوړولو ته مه اړ باسئ.

د پېژندپاڼو جوړول

زده کوونکي به يوه پېژندپاڼه د خپل ځان او د خپلې کورنۍ د غړو لپاره جوړوي.

- ۵ دقیقې 1. د خپلو پېژندپاڼو د مقصد پر بنسټ، زده کوونکي له خپلو ملگرو سره هغه معلومات شریکوي چې دوی یې شاملول غواړي.

دلته انځور رسم/ونښلوی	نوم: _____
	د زوکړې نېټه: _____
	پته: _____
	د ټیلیفون شمېره: _____
	د پلار نوم: _____
	د سترگو رنگ: _____
	د زوکړې ځای: _____
	په کومو ژبو خبرې کولای شي: _____
د زوکړې د وخت نېټان: _____	
لاسلیک: _____	

1. د ملگرو د نظرونو پر بنسټ، هغوی کټگوریو کې بدلون راوستلای/کټگوری اضافه کولای/حذفولای او یوه نمونه ترتیبولای شي.
(لږ تر لږه باید ۱۰ کټگوری وي)

نمونه:

 له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې د شخص په هکله د عادي معلوماتو، لکه د هغوی نومونه، عمر، د زوکړې ورځ، او داسې نور جزئیات هم شامل کړي.

- ۱۰ دقیقې 2. زده کوونکي به د خپلو ځانونو لپاره پېژندپاڼې جوړوي او خپلو ملگرو ته به یې وښيي. هغوی په دې اړه چې د یو بل په پېژندپاڼو کې یې څه شی خوښ شوی، خپل نظرونه شریکوي.

- ۲۰ دقیقې 3. زده کوونکي به په جوړه یې بڼه یا گروپونو کې کار وکړي تر څو لاندیني موارد وڅېړي او یو لست یې ترتیب کړي:

- هغه کومې بېلابېلې طریقې دي چې پر مټ یې مونږ له یوه شخص څخه معلومات اخیستلای شو؟ (فورمې، مرکې او داسې نور).
- د هرې طریقې گټې او زیانونه کوم کوم دي؟
- د خپلو دوستانو او خپلې کورنۍ لپاره د پېژندپاڼو جوړولو لپاره، تاسو به کومه طریقه غوره کوئ؟ زده کوونکي خپل یادښتونه خپلو ملگرو ته ښيي.

 له زده کوونکو سره د مرستې لپاره چې د معلوماتو د راټولولو نورو اړخونو ته پام وکړي، لارښودونکې پوښتنې وکړئ – لکه وخت، د استعمال آسانتیا، د خلکو د لیکلو او خبرې کولو وړتیاوې او داسې نور.

4. زده کوونکي د خپلې خوښې سره سم د هرې طريقې، چې خوښه یې شوه، له لارې معلومات راټولولای شي. خو، مهمه دا ده چې هغوی لږ تر لږه له یوه کس سره مرکه وکړي.

د مرکې د مهارتونو د منځته راوړلو او پراختیا د ارزښت په تړاو د هغوی د پوهې د لوړولو لپاره لاندینې پوښتنې وکړئ:

- آیا تاسو کله مرکه لیدلې یا مو په اړه یې لوستلې دي؟ (تلویزیون، ورځپاڼې، او داسې نور)
- د مرکو مقصد څه دی؟ (دندې، خبرونه، د پولیسو رپوټونه، څېړنه او داسې نور).

5. زده کوونکو ته تشریح کړئ:

- په مرکو کې عموماً دوه کسه ښکېل وي. – یو کس چې پوښتنې کوي او یو بل کس چې ځوابونه وایي.
- ښه مرکچیان ښه چمتووالی لري او پوهېږي چې هغوی له یوه شخص څخه دقیقاً کومو معلوماتو ته اړتیا لري. دې لپاره، هغوی د پوښتنو یو لست چمتو کوي.

فعالیت

زده کوونکي د پوښتنې عادي کلمو د بیاکتني لپاره یوه لوبه کوي

• زده کوونکي په گډه سره د پوښتنې عادي کلمې په یو لست کې ترتیبوي:
څوک، څه، چېرته، کله، ولې، څنگه.

• اوس، زده کوونکي په یوه دایره کې درېږي، او یو توپ یو بل ته اچوي. هغه کس چې توپ اچوي، باید د پوښتنې یوه کلمه په لوړ غږ سره ووايي. توپ نیوونکی کس باید د اړونده کلمې په کارولو سره یوه پوښتنه وکړي.

6. له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې خپل د پېژندپاڼې نمونو او اړینو معلوماتو ته وگوري. هغوی به د هغه پوښتنو یو لست جوړوي چې له خپلو دوستانو او د کورنۍ غړو څخه به یې پوښتنې کله چې دا کار سر ته ورسېد، هغوی دا د نظرونو لپاره له خپلو ملگرو سره شریکولای شي.

زده کوونکو ته ور په یاد کړئ چې کله هغوی نوې مفکورې ترلاسه کوي نو په نمونو کې بدلون راوستل یا بدلول یې په بشپړه توګه یو سم کار دی. په حقیقت کې، د دې کار کول هڅول کېږي!

7. زده کوونکي پوه کړئ چې هغوی باید د کورنۍ لږ تر لږه ۲ غړو سره مرکې وکړي او د هغوی لپاره په کور کې پېژندپاڼې جوړې او بل لوست/درس لپاره دې یې ټولګي ته راوړي.

زده کوونکي د پوښتنې کولو مهارتونه لاسته راوړي، د خپلو ملګرو لپاره پېژندپاڼې جوړوي، او د دوی ترمنځ د مشابهتونو او توپيرونو شننه ترسره کوي.

- ۱.۰ دقیقې
زده کوونکي د خپلې کورنۍ غړو سره د مرکې کولو تجربه شریکوي او د هغوی پېژندپاڼې ښيي:
 - آیا تاسو د خپلې کورنۍ غړي په باره کې نوی کوم شی وموند؟
 - ستاسو په اند مرکه څنګه ترسره شوه؟ آیا داسې کوم شی و چې تا په لاسه توګه ترسره کولای شو؟
- ۱.۰ دقیقې
د مرکې ځوابونه د معلوماتو یوه سرچینه ده. له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې نورې سرچینې هم ولیکي چې په مټ یې د یو شخص په هکله معلومات راټولېدلای شي. (شهادتناې، کتابونه، عکسونه، غریز کلپونه، او داسې نور).

- کله چې مونږ د له یو شخص یا موضوع سره تعامل کوو، مونږ مستقیماً زیات معلومات غواړو، دا د معلوماتو 'لومړنۍ سرچینه' جوړوي.
- کله چې مونږ د دوی په اړه د نورو خلکو یا سندونو له لارې جزئیات ترلاسه کوو، دا د معلوماتو 'دویمه سرچینه' جوړوي.

- ۵ دقیقې
زده کوونکي به د سروې ګانو له لارې د معلوماتو راټولول څېړي. بحث وکړئ:
 - که چېرې یو شخص چې تاسو یې په اړه نور معلومات ترلاسه کول غواړئ، په یوه فورمه کې خپل ځوابونه ولیکي – آیا دا د معلوماتو لومړنۍ سرچینه ده که دویمه سرچینه؟ (د لومړنۍ سرچینه ده.)
 - که د هغوی ملګری د هغوی په استازیتوب فورمه ډکه کړي، نو دا د معلوماتو کوم ډول سرچینه ده؟ (د دویمه سرچینه ده.)

زده کوونکو ته ځوابونه مه ښکاره کوئ. له هغوی څخه د خپلو ځوابونو لپاره د معتبرو دلیلونو د وړاندې کولو غوښتنه وکړئ او هغوی وننګوئ ترڅو هغوی سم ځواب ته رهبري شي.

- ۱.۰ دقیقې
زده کوونکي باید له خپلو ملګرو څخه د پېژندپاڼو لپاره، چې دوی به یې د خپلو ملګرو لپاره جوړوي معلومات ترلاسه کړي. هغوی به د لږ تر لږه ۱۰ پوښتنو درلودونکې یوه سروې ترتیب کړي. دا سروې باید ډول ډول پوښتنې ولري (بل مخ).

۳ هو/نه پوښتنې	۴ گڼ انتخابي پوښتنې	۳ پرانېستي پوښتنې
آيا ته د کتابولو لوستلو څخه خوند اخلي؟	ستا د خوښې رنگ کوم یو دی: تور، آسماني رنگ، ژېړ	ته کومه ژبه زده کول غواړې؟

۱۰ دقیقې زده کوونکي له درې یا زیاتو ملگرو څخه د سروې د خپلې فورمې د ډکولو غوښتنه کوي.

فعالیت

۱۵ دقیقې

- یو ځل چې زده کوونکي خپل اطلاعات راټول کړي، هغوی د شمېرني سمبولونو (tally marks) څخه په ګټه اخیستنې سره د سروې اطلاعات د خپلو او د خپلو دوستانو د ځوابونو د جدول بندۍ له لارې تحلیل او تجزیه کولای شي. لکه:

کټګوري	د شمېرني یا خط کارني سمبولونه (Tally Marks)	جمله	سلنه (%)
د خوښې رنگ: تور		۳	

- دا ښودلو لپاره هغوی وهڅوئ چې د سلنو (%) په کارولو سره د هغوی ملګري څومره مشابه دي: $100 \times \text{د مشابهت درلودونکو خلکو شمېر} = \text{د مشابهت سلنه} (\%)$ د ټولو ملګرو شمېر

که زده کوونکي د سلنو (%) په محاسبه کولو کې ستونزې ولري، دوی کولای شي انځوریز ګرافونه/ سمبولونه هم جوړ کړي

تور وېښتان		۳	
------------	--	---	--

- زده کوونکي کولای شي له یوه بل سره د مشابهت/ورته والي سلنه شریکه او دا څېړنه ترسره کړي چې د دوی په اند ولې ورته والي/توپېرونه شتون لري؟
- زده کوونکي په دې بحث سره فعالیت پای ته رسوي چې هغوی د یو او بل په هکله څه شي حیرانوونکي/جالب وموند.

6. زده کوونکي لږ تر لږه د یوه ملګري لپاره پېژندپاڼه جوړولای شي (او د زیاتو پېژندپاڼو جوړولو لپاره ازادې لري). پېژندپاڼه کې باید له سروې څخه هم معلومات شامل کړل شي.

په دې طریقې سره، زده کوونکي له یوې شفاهي سرچینې (مرکې) او یوې لیکلې سرچینې (سروې) څخه د معلوماتو د وړاندې کولو تمرین کوي.

زده کوونکي به یوه لنډه واقعي کیسه یو له هغه خلکو څخه په الهام اخیستلو سره ولیکي چې دوی تر دې دمه مرکه ورسره کړې ده.

۱۰ دقیقې

1. لاندینیو مواردو باندې له زده کوونکو سره بحث وکړئ:
 - د کورنۍ غړو او ملگرو په باره کې، چې تاسو ورته پېژندپاڼې جوړې کړې، فکر وکړئ. تاسو ته څوک واقعاً په زړه پورې یا الهام بخشونکي برېښي؟
 - د هغوی کومې ځانگړنې تاسو ته دا ډول احساس درکوي؟
 - تاسو په څه ډول هغوی سره ورته والی یا توپیر لرئ؟

فعالیت

۱۰ دقیقې

- یوه چټکه لوبه وکړئ چې پکې زده کوونکي او ملگري یې د صفتي نومونو په یو لست باندې چې یو کردار تعریفوي، گډ مغزي کار کوي (لکه: خندوونکی، ځیرک، با ادب، مهربان، او داسې نور).
- کوم ټیم چې په ۵ دقیقو کې تر ټولو زیات صفتي نومونه ووايي، هغه گټونکی دی!
- زده کوونکي له دغه صفتي نومونو څخه ځینې یې د هغه شخص د تعریفولو لپاره کاروي چې دوی ترې اغېزه اخیستي ده.

2. ۳۰ دقیقې زده کوونکي به د دغه شخص په پام کې نیولو سره یوه افسانه یې کیسه لیکي. اړینه نه ده چې اصلي کردار دې یې پخپله دا شخص وي بلکې کیسه باید یوازې د هغوی په پام کې نیولو پر بنسټ وي. تشریح کړئ چې کیسې پیل، منځ او پای لري. هغوی ته د کیسې لیکلو د ټول بهیر لارښوونه وکړئ.

پیل

شخص معرفي کړئ. هغه څنگه ښکاري؟ هغه چهرته دی؟ څه کوي؟

منځ

هغه به په کیسه کې له کومې ستونزې سره مخامخ کېږي؟ هغه به د ستونزې د هوارې لپاره له خپلو ځانگړو صفتونو څخه څنگه گټه اخلي؟ صفتي نومونه وکاروئ!

پای

دا ستونزه څنگه هوارېږي؟ د کیسې په پای کې څه کېږي؟

زده کوونکي کولای شي د خپلې کیسې لپاره شعرونه ولیکي، کاریکاتوري کیسې رسم کړي او داسې نور کارونه وکړي. کیسه غیرحقيقي کېدای شي او اړینه نه ده چې اصلي کردار دې یې پخپله دا شخص وي (باید یوازې د هغوی په پام کې نیولو پر بنسټ وي).

3. ۱۰ دقیقې
- زده کوونکي به خپلې کیسې لیکي او د املا او ګرامري نښو د کتلو لپاره یې بیاځلې کتنه ترسره کوي. بیا دوی دا له خپلو ملګرو سره د نظرونو څرګندولو لپاره شریکوي.
- په کیسه کې څه شی ستا تر ټولو زیات خوښ شو؟
 - څه شی لا ښه کېدای شي؟

4. زده کوونکي به د نظرونو پر بنسټ د کیسې بیاکتنه ترسره کوي. هغوی وهڅوی چې کیسه هغه کس ته واوروي چې دوی یې په اړه لیکلې او د هغوی پېژندپاڼې سره ورته نښې نښانې لري!

پنځمه ورځ

د پېژندپاڼو جوړول

زده کوونکي به خپلې پېژندپاڼې، کیسې، شعر او زده کړي شیان وړاندې کوي.

1. ۱۰ دقیقې
- زده کوونکي له خپلو ملګرو سره د اټکل کولو لوبه کولو ته راوبولئ – مخکې له دې چې د هغوی کارټونه وویشل شي، زده کوونکي باید له پېژندپاڼې څخه معلومات شریک کړي چې خلکو لپاره دا وړاندوېنه کول ستونزمنوي چې کارت د چا په اړه دی!

زده کوونکي له خپلو جوړو کړو پېژندپاڼو څخه په ګټه اخیستنې خپلې لوبې هم جوړولای شي!

2. ۵ دقیقې
- زده کوونکي وهڅوی چې له خپلو ملګرو څخه نظرونه ترلاسه کړي:
- آیا هغوی خپله پېژندپاڼه خوښه کړه؟
 - آیا هغوی نور بدلونونه راوستل یا یې نور ښکلی کول (تزیینول) غواړي؟
3. ۱۰ دقیقې
- له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې خپله لنډه کیسه/شعر له خپلو ملګرو سره شریک کړي.
4. ۱۰ دقیقې
- په لارښودونکې پوښتنه باندې نظر واچوئ: آیا یوه پېژندپاڼه مونږ ته د دې د څښتن په اړه کوم معلومات راکولای شي؟ تاسو خپله پېژندګلوي څنګه په یوه پېژندپاڼه کې څرګندولای شي؟
- زده کوونکي له خپلو ملګرو سره بحث کوي او یادښت اخلي:
- ستاسو پېژندګلوي یعنې هغه معلومات چې تاسو غواړئ خلک یې ستاسو په اړه ولري، څه شی دی؟
 - تاسو په خپله پېژندپاڼه باندې څه شریکول غواړئ؟
 - زده کوونکي له یو ملګري سره خپل نظرونه شریکولای شي.

د ریاضي لوبه

۱۰ دقیقې

زده کوونکي د اعشاریو د محاسبه کولو او په نزولي ترتیب کې د چمتو کولو لپاره په کتار کې د تنظیمېدو لوبه ترسره کوي.

- زده کوونکي په ۵ کسيزو ټیمونو کې لوبه کوي.
- د خپلو ملګرو عمرونه، د هغوی د زوکړې د دقیقو نېټو پر بنسټ، محاسبه کړی او په اعشاریو کې یې ولیکي. (لکه ۱۳ کاله او ۶ میاشتې = ۱۳.۵ کاله)
- لومړنی ټیم د کاغذ په ټوټو باندې د ۵ کسانو عمرونه لیکي او د دویم ټیم د لوبغاړو پر شا یې نښلوي. دویم ټیم همدغه کار د لومړي ټیم لپاره ترسره کوي.
- کله چې وخت پیل شي، ټیمونه باید له خبرو کولو پرته ځانونه په نزولي (له لوی نه تر کوچني) ترتیب کې منظم کړي.
- لومړی ټیم چې دغه چاره تر ټولو مخکې او په سمه توګه سر ته ورسوي، ګټونکی دی.
- زده کوونکي باید اټکل وکړي چې د هغوی پر شاګانو د چا عمر نښلول شوی دی!

زده کوونکي لاندینی محاسبه هم کولای شي:
په ټولګي کې تر ټولو مشر او تر ټولو کشر څوک دی؟
د ټولګي اوسط (منځنی) عمر څه دی؟
څو سلنه زده کوونکي د ۱۳ کلونو څخه کم عمر درلودونکي دي؟

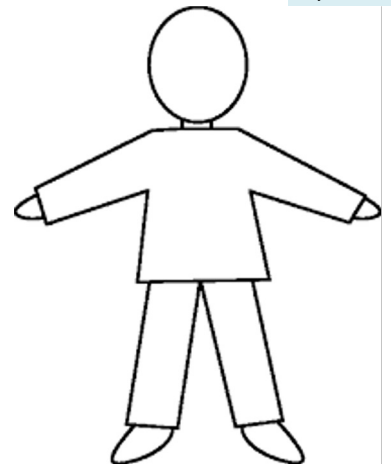
د ذهني چمتووالي تمرین

۱۰ دقیقې

- له زده کوونکو څخه د خپلو ځانونو د رسم د کارلو غوښتنه وکړئ
- هغوی باید رسم د خپلو غوره ځانګړنو سره ډک کړي – دا کلمې یا رسمونه کېدای شي.

بېلګه:

که هغوی ښه انځورګران وي، لاسونه یې په یوه ځانګړې طریقي سره رسم کړي. که هغوی ډیر مهربانه وي، یو غټ زړه ورته رسم کړي، او داسې نور.

کله چې دا کار وشو، هغوی خپل رسم له خپل ملګري سره شریکوي.

<p>زده کوونکي به د راکړې ورکړې د یوې وسیلې په توګه د پیسو مفهوم څېړي. هغوی به خپلې پیسې جوړوي او د غوښتنې، عرضه کولو، مستهلکینو، او تولیدوونکو په اړه به معلومات لاسته راوړي.</p>	<p>شرحه</p>
<p>قلم، کاغذ، بیاتي/قینچي (اختیاري)</p>	<p>اړین توکي</p>
<p>کلیدي لاسته راوړنې:</p> <ul style="list-style-type: none"> • دا تشریح کول چې پیسې ولې ارزښت لري او څنګه یې ارتقا وکړه؟ • د جنس په جنس سیستم ننگونې په ګوته کول. • د غوښتنې، عرضه کولو، مستهلکینو، او تولیدوونکو مفهوم تشریح کول. • د غوښتنې او عرضه کولو منحنی خطونه جوړ او تفسیرول. • بودجې ترتیبول او د پیسو سپمولو څرنگوالی زده کول. • د مستطیلونو او دایرو محیطونه محاسبه کول. 	<p>زده کړه ییزې لاسته راوړنې</p>

د پروژې عمومي کتنه

1 د پیسو په استعمال باندې بحث کول او د جنس په جنس د تبادلې سیستم محدودیتونو د درک کولو لپاره یوه لوبه کول

2 د پیسو په توګه اجناس څېړل، خپل پولي واحد/کرنسي منځته راوړل، او محیط محاسبه کول

3 د قیمت او غوښتنې ترمنځ اړیکه درک کولو لپاره یو پلورنځی جوړول، او غوښتنې منحنی رسمول

4 د قیمت او عرضه کولو ترمنځ اړیکه درک کول، د عرضه کولو منحنی رسمول، او د ذهني ریاضي د تمرین لپاره یوه لوبه کول

5 د سپما اهمیت درک کول او د ځانونو لپاره یوه اونیزه بودجه ترتیبول

پيسې ارزښت لري

۱۰ دقیقې

له زده کوونکو سره په لارښوونکي پوښتنه باندې بحث وکړئ:

مونږ ولې پيسو ته ارزښت ورکوو؟

په بحث کې د مرستې لپاره لاندینۍ پوښتنې وکړئ:

- پيسې څه شی دی؟ دا مونږ سره د څه شي په کولو کې مرسته کوي؟
- ځينې داسې کارونه وليکئ چې تاسو يې د پيسو او خلکو په ښکېلتيا سره ترسره کولای شئ.
- زده کوونکي له لاندیني جدول څخه گټه اخيستلای شي:

دويم ښکېل کس	لومړی ښکېل کس	هغه کارونه چې تاسو يې له پيسو سره کولای شئ
پلورونکي/هټيوال	پېرودونکي/مشتري	د شيانو/توکو پېرل

۱۰ دقیقې

1. زده کوونکي بحث کوي

- له لست څخه، تاسو څه شی مشاهده کوئ چې تاسو يې په پيسو پېرلای شئ؟
- وگورئ چې په دغه مورد کې تل يو تبادلې صورت نيسي.
- مونږ د يوه بل شي لپاره د سکې يا کاغذي اسعارو يا اليکټرونیکي پيسو (د کارتونو په مرسته) څخه په گټه اخيستني سره د پيسو راکړه ورکړه کوو.
- که مونږ پيسې و نه لرو، آیا مونږ د شيانو/توکو د "پېرلو" لپاره کوم بل شی کارولای شو؟

۱۰ دقیقې

2. زده کوونکي بايد په خپل منځ کې بحث وکړي:

- لکه څرنگه چې مونږ ته نن ښکاري، آیا خلکو تل پيسې درلودلې دي؟
- آیا د پيسو نور ډولونه شتون لري؟
- د پيسو د شتون څخه وړاندې، خلکو د اړينو توکو د پېرلو يا لاسته راوړلو لپاره څه شی کاراوه؟

- د خلکو له خوا د سکو یا بانک نوتونو په څېر پیسو کارولو نه ډیر مخکې، هغوی د خپلې اړتیا شیانو/توکو د ترلاسه کولو لپاره توکي سره تبادله کول. د بېلگې په ډول، یو موچي به له بزگر څخه د سابو ترلاسه کولو لپاره بوتونه تبادله کول. دې ته د جنس په جنس تبادله یا د جنس په جنس د تبادلې سیستم ویل کېږي.

۳۰ دقیقې

فعالیت

لوبغاري د جنس په جنس د تبادلې سیستم د نقش او ننگونو د درک کولو لپاره یوه لوبه کوي.

- په یوه ۳ یا ۴ کسيز گروپ کې لوبه وکړئ.
- لوبغاري باید د بقا (ژوندي پاتې کېدو) لپاره د اړینو توکو ۳ کټگوریو سره رامخې ته شي. د بېلگې په ډول، خواړه، درمل، او لباس.
- هر لوبغاري باید ۳ یا ۴ توکي چې دوی یې لري، راواخلي (لکه کتاب، پنسل، کتغ دانې، او بوتل) او د پورته کټگوریو څخه د یوه جنس نوم ورته ورکړي. د بېلگې په ډول پنسل، درمل انګېرل کېدای شي.
- هر توکي ته د پایښت/ژوندي پاتې کېدو لپاره د دې د ارزښت پر بنسټ له ۱ څخه تر ۵ نومرو پورې ارزښت وټاکئ. ۵ تر ټولو ارزښتناکه قیمت دی.
- په توکي باندې د توکي نوم او ارزښت یې ونښلوی/ولیکئ
- کله چې لوبه پیل شي، لوبغاري یو بل ته ورځي تر څو د غوره اجناسو یا د هغه اجناسو لپاره، چې دوی یې نه لري، خپل په لاس د موجود توکو د تبادله کولو هڅه وکړي.
- په گروپ کې د هر لوبغاري سره د توکو د تبادله کولو هڅه وکړئ.
- د هر پړاو وروسته، په لاندې ورکړل شوي جدول په څېر یو جدول کې نومرې/قیمتونه ثبت کړئ:

لوبغاري	خواړه	لباس	درمل	نور	جمله
لومړی لوبغاري	۵	۰	۴	۲	۱۱
دویم لوبغاري	۳	۴	۳	۱	۱۱
درېیم لوبغاري	۳	۳	۰	۴	۱۰
څلورم لوبغاري	۲	۴	۲	۴	۱۲

- د دې موخه د هرې کټگورۍ لپاره تر ټولو زیاتې نومرې او جنس/توکي درلودل دي.

- ۵ دقیقه 3. د لوې وروسته، له زده کوونکو څخه په لاندینيو مواردو د نظر څرگندولو غوښتنه وکړئ:
- آیا نورو ته قناعت ورکول آسانه و؟
 - ستاسو په اند هغه خلکو سره څه وشول چې د یو جنس/توکي زښت ډېر مقدار یې درلوده؟

له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې هغوی دې ځانونه د جنس په جنس د تبادلې د زمانې یو نایي/سلمان تصور کړي. هغوی کولای شي چې په دې اړه یوه لنډه لیکنه وکړي چې هغوی څنگه د خپلو کورنیو د اړتیاوو پوره کول ډاډمنول او هغوی ښایي له کومو ستونزو سره مخ شوي وو؟

- ۱۰ دقیقه 4. زده کوونکي د پیسو راکړې ورکړې او د جنس په جنس د تبادلې د پرتله کولو لپاره په گروپونو کې کار کولای شي. هغوی سره په دا ډول پوښتنو سره مرسته وکړئ:
- هغه کوم ځینې کارونه دي چې مونږ یې له یو ترسره کولای شو خو له بل سره یې نه شو کولای؟
 - د ځینې ستونزو یادونه وکړئ چې ښایي تاسو ورسره د سوداګرۍ/تبادلې په هر یوه ډول کې مخ شئ؟

د بېلګې په ډول:

د جنس په جنس تبادلې	پیسې
مونږ یوازې هغه څه ترلاسه کولای شو که چېرې یو څوک هغه څه غواړي چې مونږ یې وړاندې کوو	مونږ پیسې د هر شي د پېرلو لپاره کارولای شو

- ۵ دقیقه 5. زده کوونکي خپلې پرتلنې خپلو ملګرو ته ښيي او د هغه څه په اړه نظر شریکوي چې د دوی خوښ و.

- ۵ دقیقه 6. ورځ دا معلومات شریکولو سره پای ته ورسوئ چې څنگه پیسې مونږ لپاره د گڼو کارونو د ترسره کولو زمینه برابروي:
- مونږ په بل وخت کې د استعمال لپاره خپلې پیسې ساتلای شو، مونږ اړ نه یو چې ټولې پیسې په یوه وخت کې وکاروو، ځکه چې پیسې د خوړو او نورو له منځه تلونکو توکو په څېر نه ضایع کېږي.
 - کله چې له توکو سره تبادله ترسره کېږي، مونږ نه شو کولای توکي مات کړو یا په برخو یې وویشو. خو د پیسو په برخه کې، مونږ کولای شو هغه اندازه پیسې انتخاب کړو چې غواړو په مصرف یې ورسوو.

پيسې ارزښت لري

دويمه ورځ

زده کوونکي د پيسو په توگه د اجناسو استعمال څېري او خپل اسعار (پولي واحد) منځته راوړي.

1. د جنس په جنس د تبادلې سيستم وروسته، خلکو د کونجکې/صدف، طلا، او څارو په څېر توکي د پيسو په توگه کارول.

فعاليت

۱۰ دقيقې

- يو شی راواخلئ چې تاسو يې د خوراکي توکو پلورنځي څخه د يوه جنس د ترلاسه کولو لپاره په تبادله کې ورکول غواړئ.
- له هتيوال څخه غوښتنه وکړئ چې آیا تاسو په پلورنځي کې د يو شي (توکي) لپاره خپل جنس تبادله کولای شئ؟ که هغه ستاسو وړاندېز و نه مني، نو وگورئ چې آیا تاسو خپل جنس د يوه بل کم ارزښته شي لپاره تبادله کولای شئ او که څنگه؟
- د بېلگې په ډول، وگورئ چې آیا تاسو د خپلو د يوې جوړې لپاره يوه چترۍ تبادله کولای شئ او که څنگه؟
- که تاسو د خوراکي توکو پلورنځي ته نه شئ ورتللي، تاسو داسې تظاهر کولای شئ چې گوندې ستاسو ټولگيوال هتيوال دي او پورتنی فعاليت په تمثيلي بڼه نندارې ته وړاندې کړئ.
- خپل غبرگون ثبت کړئ او د دې پوښتنې د ځوابولو لپاره يې وکاروئ: "د پيسو/اسعارو په توگه د اجناسو استعمال ولې ستونزمن دی؟"

۵ دقيقې

2. زده کوونکي بحث کوي:
 - د پيسو په توگه د اجناسو استعمال ولې ستونزمن دی؟

۵ دقيقې

3. ځينې ننگونې له زده کوونکو سره شريکې کړئ، لکه:
 - له ځان سره په گرځولو کې يې ستونزه
 - د له منځته تللو شونتيا
 - د توکو د نه ویشل کېدو شونتيا (لکه نيمه غوا)
 - د هر چا له خوا د ټولو توکو نه قبلول.

۱۰ دقيقې

4. له زده کوونکو سره بحث وکړئ:
 - تاسو د پيسو کوم ډول نن سبا ويئ؟
 - مونږ کوم پولي واحد/اسعار کاروو؟
 - زمونږ اسعار د کوم ارزښت واحدونه لري؟

5. زده کوونکي د لاندینيو پړاوو په تعقیبولو سره خپل اسعار جوړوي:

- ۳۰ مستطیلونه (کاغذي نوتونه) او ۳۰ دایرې (سکې) غوڅ کړئ.
- هغوی ته اجازه ورکړئ چې ۶ د بیلا بیل ارزښت پولي واحدونه یا بانک نوتونه (۵ افغانی، ۲۰ افغانی، ۱۰۰ افغانی او داسې نور) غوره کړي او د هر یو ۵ بانک نوتونه او ۵ سکې جوړې کړي.
- د پیسو یو بانک نوت مشاهده کړئ. په دې عموماً یو مهم څلی یا تاریخي شخصیت نقش شوی وي. په ځینو بانک نوتونو باندې آن یوه انګېزه ورکونکې وینا هم چاپ شوې وي!
- د بانک نوتونو او سکو له جملې څخه په یو باندې د یو اتل عکس یا د خوبې وړ یو څلي (نښان) عکس او / یا یوه الهام بڅښونکې وینا ولیکئ.
- د خپل پولي واحد لپاره پام جذبوونکي او په آسانی د یادېدو وړ یو نوم په هکله فکر وکړئ!
- د پیسو ټول مقدار، چې دوی یې لري، حساب کړئ.

فعالیت

زده کوونکي د مستطیلونو محیط او ساحه محاسبه کوي.

د محیط او ساحې مفهوم او څنګه په ژوند کې اهمیت لري، تشریح کړئ. زده کوونکي بیا کولای شي د بانک نوت د اوږدوالي او سور د اندازه کولو لپاره یو خط کش وکاروي. هغوی بیا دا فورمول کاروي:

$$\text{د مستطیل محیط} = 2x + 2y \text{ اوږدوالی} + 2y \text{ سور}$$

$$\text{د مستطیل ساحه} = x \text{ اوږدوالی} \times y \text{ سور یا } (x \times y)$$

که زده کوونکي د مستطیلونو محیط او مساحت سره آشنا وي، له هغوی څخه غوښتنه وکړئ چې د یوه مزي په کارولو سره او بیا د $2\pi r$ او د πr^2 فورمول په کارولو سره د خپلو گردو سکو محیط او د سطحې ساحه محاسبه کړي.

د ریاضي لوبه

د ذهني ریاضي د تمرین لپاره زده کوونکي د چټک پېرلو (Speed Shopping) لوبه کوي:

- زده کوونکي د ۳ نه تر ۵ لوبغاړو په یو ګروپ کې لوبه کوي
- هر زده کوونکي باید د بېلا بېل ارزښت درلودونکې خپلې د کور جوړې "پیسې" وکاروي. هغوی باید له عین مقدار سره (که کټ مټ عین مقدار نه وي، نو په تقریبي مقدار سره) پیل وکړي.

(ادامه ...)

- هر لوبغاړی د یو پړاو لپاره پلورونکی جوړیږي او د یو تخیلي توکي قیمت اعلانوي. هغوی د اعشاریو په کارولو سره دا کار ستونزمن کولای هم شي.
- زده کوونکي باید د لوړ ارزښت پولي واحد، چې دوی به یې د توکي د قیمت د پرې کولو لپاره کاروي غږ وکړي او 'پلورونکي' ته ووايي چې هغوی باید څومره میډه پیسې بېرته ترلاسه کړي.
- تر ټولو ځیرک او چټک پېرودونکی، چې دا کار په سمه توګه ترسره کوي، پیسې له ځان سره ساتي. نور پېرودونکي باید ارومرو پلورونکي ته پیسې ورکړي.
- د ټولو پړاوونو په پای کې د تر ټولو زیات مقدار پیسې درلودونکی پېرودونکی ګټونکی دی!

پلورونکی

قیمت ۸۵.۵
افغانی دی.

دا دی د ۱۰۰ افغانیو
نوت. زه باید ۱۴.۵
افغانی بېرته ترلاسه کړم.

پېرودونکی

پلورونکی حتی د ۲ یا زیاتو محصولاتو قیمتونه هم ویلی شي تر څو زده کوونکي لومړی باید قیمتونه سره جمع او بیا د هغه میډه پیسو محاسبه وکړي چې دوی ته باید بېرته ورکړل شي.

6. له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړئ چې آیا داسې توکي شته چې د نورو په پرتله یې قیمت لوړ وي چې هغوی یې په بدل کې د پیسو ورکولو ته لېواله دي (اړین توکي، لکه شیدې، ډوډۍ او داسې نور).

۵ دقیقې

- زده کوونکو ته ووايست چې سبا به هغوی یو پلورونکی جوړوي. هغوی باید یو ډول مراسم، لکه ښوونځی پیل کړي، اختر نېرډې دی، انتخاب کړي تر څو له هغوی سره دا پرېکړه کولو کې مرسته وشي چې هغوی باید په خپل پلورونکي کې کوم توکي وپلوري.
- د سباني پروګرام لپاره د چمتووالي لپاره، زده کوونکي باید ۵ مشخص توکي (د اړینو توکو په ګډون) غوره کړي او هر توکی ۱۰، ۱۰، ۱۰ ځلې رسم کړي. د بېلګې په ډول، ۱۰ افغانی وچې ډوډۍ، د شیدو ۱۰ کارتونه، ۱۰ کتابچې، او ۱۰ قلمونه او داسې نور.

پيسې ارزښت لري

درېيمه ورځ

زده کوونکي د غوښتنې د مفکورې د درک کولو او د غوښتنې د منحني د رسمولو لپاره یو پلورنځی ترتیبوي.

۱. دقیقې

1. زده کوونکي به اوس یو پلورنځی جوړ کړي.
- زده کوونکي به په دوه ډلو وویشل شي، نیم به یې پلورونکي او پاتې نیم به یې پېرودونکي شي، وروسته به دوی خپل نقشونه سره بدل کړي، پلورونکي به پېرودونکي شي او پېرودونکي به پلورونکي.
- هر زده کوونکی باید د 'غوښتنې' جدول، لکه دا یو، ترتیب کړي.

توکي	قیمت	څومره کسانو دا توکي وپېره؟

2. زده کوونکي باید د خپلو ملګرو پلورنځیو ته ولاړ او په خپل لاس جوړ کړي نوټونه او سکې د توکو د پېرلو لپاره وکاروي.

۱۵ دقیقې

3. د فعالیت په نیمايي کې، په تخفیف سره د خرڅولو یو اعلان وکړئ چې پکې زده کوونکي باید په خپل پلورنځی کې د توکو قیمتونه راکم کړي. له هغوی څخه غوښتنه وکړئ چې په بېلا بېلو قیمتونو د خپلو پېرودونکو له خوا د توکو رانیوښت ثبت کړي.

۵ دقیقې

4. زده کوونکو ته تشریح کړئ:
 - ستاسو په بازار کې، دوه مهم لوبغاړي دي، پېرودونکی او پلورونکی. یو کس چې توکي د استعمال په موخه رانیسي، مصرفوونکی/مستهلك (Consumer) هم نومېږي.
 - کله چې یو مصرفوونکی یو توکی غواړي او د پېرلو لپاره یې کافي پيسې ولري، دې ته 'غوښتنه/تقاضا' ویل کېږي.

۱۰ دقیقې

5. وروسته، زده کوونکي باید په ګروپي شکل کې بحث وکړي:
 - په اصلي قیمت د توکو لپاره غوښتنه څه وه؟
 - له تخفیف سره د خرڅولو اعلان نه وروسته څه وشول؟
 - آیا د غوښتنې او قیمت ترمنځ کومه اړیکه شته دی؟
 - کله چې د عرضې/رسونې کچه ډیره لوړه وي، څه پېښېږي؟

مصرفوونکي ټیټ قیمتونه غواړي، نو کله چې قیمتونه ټیټ وي، غوښتنه لوړه وي؛ کله چې قیمتونه لوړ وي، غوښتنه کمه وي. له حده زیاته عرضه کول د قیمت د پربوتو سبب کېږي، او کله چې قیمت کمېږي، تولیدوونکي د توکو د عرضې د کچې کمولو ته علاقمندي ښيي، او په ترڅ کې یې تولید کموي.

۱۰ دقیقې

6. له زده کوونکو څخه بیا د واقعي ژوند د بېلگو په اړه چېرته چې هغوی د غوښتنې او قیمت ترمنځ دا اړیکه گوري، د فکر کولو غوښتنه وکړئ.

• د هغوی د ځواب ویلو وروسته، یوه بېلگه هغوی سره شریکه کړئ. (د بېلگې په ډول، کله چې د لباسونو پلورنځي د تخفیف سره د پلورلو اعلان وکړي، ډیر خلک خریداری لپاره ځي یا کله چې د ورته محصولاتو ترمنځ انتخاب کول ورکړل شي، خلک ارزان بیعه توکی غوره کوي.)

۲۰ دقیقې

7. زده کوونکي به اوس په بصري بڼه خپل د غوښتنې جدول د یو گراف په شکل څرگندوي:

• گراف او مهمې برخې یې تشریح کړئ (د x-محور، د y-محور، مبداء)

• زده کوونکي د غوښتنې د خپلو جدولونو پر بنسټ د قیمت او غوښتنې یو جدول جوړوي، لکه څرنګه چې لاندې ښودل شوی:

د x-محور	د y-محور
غوښتل شوی مقدار	قیمت
۱	۱۵
۲	۱۲
۳	۹
۵	۶
۷	۳

فرمایش شوي جوړه
(x,y)
(۲,۱۲)

• تشریح کړئ چې څنګه هر کتار په x او y محورونو باندې د نقطو فرمایش شوي جوړه جوړوي. د بېلگې په ډول (۱،۱۵)، (۲،۱۲) او نور

• تشریح کړئ چې هغوی په محورونو باندې د کرښو په تعقیبولو سره څنګه کولای شي هره نقطه رسم کړي.

• زده کوونکي بیا په گراف باندې په له خپل جدول څخه نقطې رسموي او بیا د غوښتنې منحنی د لاسته راوړلو لپاره، لکه څرنګه ې ښودل شوي، نقطې سره نښلوي.

۵ دقیقې

8. زده کوونکي د غوښتنې منحنی خپلو ملګرو ته ښيي او د دقت او څرګندولو په تړاو یو بل ته خپل نظر څرګندوي.

• هغوی په خپل گراف کې بدلون راوستلای شي، که اړین و.

زده کوونکي د عرضي د مفهوم د درک کولو او د عرضي د منحنی د رسمولو لپاره د خپل پلورنځي خرڅلاو څخه گټه اخلي.

1. ۵ دقیقې وویاست چې د استعمال په موخه د توکو رانیوونکي، مصرفوونکي/مستهلکین بلل کېږي. له بل اړخه، څوک چې د پلورلو په موخه توکي جوړوي، تولیدوونکي نومېږي.

2. له زده کوونکو سره بحث وکړئ:

- تصور وکړئ چې تاسو یو تولیدوونکی یاست. ستاسو فابریکه بوتونه او جوړاڼې جوړوي چې قیمت یې په ترتیب سره ۵۰۰ افغانۍ او ۱۰ افغانۍ دی. تاسو به کوم محصول ډېر تولیدوئ او ولې؟
- د عرضه کول/سپلائي اصطلاح تشریح کړئ: په یوه ټاکلي قیمت د پلورلو لپاره د تولید شویو توکو مقدار ته 'عرضه کول/سپلائي' ویل کېږي.

3. زده کوونکي باید د تېرې ورځې خپل د غوښتنې جدول باندې یو ځل بیا نظر واچوي او اوس د هر توکي د هغه مقدار په پام کې نیولو سره، چې دوی یې پلورل غواړي د عرضه یو جدول ترتیب کړي، په دې شرط چې هغوی په ترکیبي ډول د ټولو محصولاتو یواځې ۱۰ واحدونه پلورلای شي.

توکي	قیمت	زه د دې توکي څومره مقدار پلورم غواړم؟
شیریني	۳	۲
لباس	۵	۵

۳. دقیقې

4. تشریح کړئ چې د یوه هټیوال په توگه، تاسو ښایي د قیمتي توکو لوړ مقدار پلورل وغواړئ تر څو ډېرې پيسې وگټلای شئ!

همدارنگه، تولیدوونکي هم غواړي چې په زیات مقدار سره محصولات عرضه کړي کله چې د یو محصول قیمت لوړ وي، ځکه، دا په دې مانا دی چې هغوی به ډېرې پيسې وگټي.

5. زده کوونکي به د عرضه کولو منحنی د جوړولو لپاره اوس د عرضه کولو جدولونه رسموي چې قیمت به په x -محور کې او د عرضه کېدونکو توکو مقدار په y -محور کې قرار ولري. د غوښتنې منحنی لپاره کارول شوي گامونه تعقیب کړئ.

6. له زده کوونکو سره بحث وکړئ او له هغوی څخه په خپلو کتابچو کې د خپلو نوموړو د لیکلو غوښتنه وکړئ:

- ستاسو په اند هغه څه شی دی چې خلک دې ته اړباسي چې یو توکی دې لږ یا ډېر وغواړي، یعنې، څه شی پر غوښتنه اغېزه اچوي؟ له خپل ژوند څخه د یوې بېلګې په اړه فکر وکړئ چېرته چې تاسو د یوه توکي رانیولو څخه لاس په سر شوی، یا مو یو توکی ناڅاپه په زیات مقدار کې وپېره. تاسو څه شی دې کار ته اړ کړئ؟ ځینې عواملو کې په خوند، لومړیتوب، یا په قیمت کې بدلون راځي. آیا تاسو د نورو عواملو په هکله ویلای شئ؟
- برعکس، که تاسو د یوه شی، لکه جاکټونه، د پلورلو پرېکړه وکړئ، هغه کوم ځینې لاملونه دي چې ښايي تاسو ډېر یا لږ جاکټونه خرڅ کړئ؟ د بېلګې په ډول، که هوا توده وي، تاسو ښايي کم شمېر جاکټونه جوړ کړئ، آیا تاسو د نورو بېلګو/لاملونو په هکله فکر کولای شئ؟
- کله چې د یوه شی جوړولو لگښت لوړ شي، څه پېښېږي؟
- که په بازار کې گڼ شمېر تولیدوونکي وي، نو بیا څه پېښېږي؟

۵ دقیقې

7. زده کوونکي خپل د عرضې منحنی خپلو ملگرو ته ښيي او یوه بل ته د دقت او پرېزنتیشن په هکله نظر ورکوي.

هغوی، که اړتیا وه، خپل گراف کې بدلونونه راوړي.

د ریاضي لوبه

۱۰ دقیقې

زده کوونکي د قهوې پلورنځي ریاضي (Coffee Shop Math) نومې لوبې په مرسته د ذهني ریاضي تمرین کوي.

- د کاغذ یوه ټوټه راواخلئ او ۶ توکي، چې ستاسو د قهوې پلورنځي په مینو (menu) کې شامل دي ورباندې رسم کړئ. د بېلګې په ډول، قهوه، کیک، چای، او نور.
- دې هر توکي ته قیمتونه وټاکئ.
- خپله پاڼه له خپل ملگري سره تبادله کړئ.
- اوس، د خپل ملگري په مینو کې، ۴ فرمایشونه ورکړئ. پام مو وي چې دا باید د هغوی د په مینو کې د ۲ یا زیاتو توکو جلا جلا ترکیبونه وي.
- هر فرمایش ته څېرمه، د ستر ارزښت درلودونکی پولي واحد، چې تاسو به یې د توکو رانیولو لپاره ورکوئ، ولیکئ. ډاډ ترلاسه کړئ چې دا ستاسو د فرمایش له جمله قیمت څخه غټ وي.
- پاڼه بېرته خپل ملگري ته وسپارئ. اوس، په خپله پاڼه کې، هغه میډه پیسې محاسبه کړئ چې تاسو یې باید هغه څه له مخې چې هغوی لیکلي دي، خپل ملگري ته د هر فرمایش لپاره ورکړئ

هغې ۲۰۰ افغانۍ ورکړې. د هغې پاتې پیسې کېږي = _____ او د حسنا فرمایش و

زده کوونکي د خپلو لگښتونو د څارلو او د زياتو پيسو د سپمولو لپاره د بودجې ترتيبول او تخصیصول زده کوي.

- ۵ دقیقې 1. دا تشریح کولو سره چې مونږ په ژوند کې کار کوو او پيسې گټو، د نن ورځې موضوع تعريف کړئ. مونږ بيا پيسې د هغه توکو د پېرلو لپاره مصرفوو چې مونږ ورته اړتيا لرو او غواړو يې. د خپل اړتيا وړ توکو تر پېرلو وروسته پاتې پيسې سپما يا سپمول شوې پيسې بلل کېږي.
- ۵ دقیقې 2. له زده کوونکو سره بحث وکړئ:
 - آیا ستاسو په اند اړینه ده چې مونږ له هغه پيسو څخه، چې مونږ يې گټو، يو څه اندازه پيسې سپما وکړو؟ ولې او ولې نه؟

۱۰ دقیقې

فعالیت

زده کوونکي د بودجه مفهوم درک کوي.

- فرض کړئ تاسو ۵۰ افغانۍ لری.
- له زده کوونکو سره بحث وکړئ چې تاسو په دې پيسو کوم توکي پېرل غواړئ او تاسو ولې بايد اړينو توکو ته لومړیتوب ورکړئ.
- ۱ دانه ډوډۍ دوې افغانۍ او يو کارتن شیدې ۵ افغانۍ قیمت لري.
- تاسو څو دانې ډوډۍ او څو کارتنه شیدې پېرلای شئ؟ بېلا بېل ترکیبونه وازمایاست، تر څو چې تاسو داسې يو ترکیب پیدا کړئ چې ستاسو له بودجې سره سمون وځوري. (د جدول په تخته رسم کړئ)

توکي	قیمت	مقدار	جمله
ډوډۍ	۲	۲	$۴ = ۲ \times ۲$
د شیدو کارتنونه	۵	۹	$۴۵ = ۹ \times ۵$
ټولټال			$۴۹ = ۴۵ + ۴$

- ۵ دقیقې 3. تشریح کړئ چې بودجه يو پلان دی چې مونږ يې ځکه ترتيبوو چې پوه شو څومره پيسې بايد مونږ په بېلا بېلو توکو مصرف کړو او په لاس د موجودو پيسو پر بنسټ مونږ بايد څومره پيسې وسپموو.
- ۲۰ دقیقې 4. زده کوونکي دا گامونو په تعقیبولو سره اوس د خپلو ځانونو لپاره بودجه ترتيبوي:
 - ۱۰ تر ټولو مهم توکي وليکئ چې تاسو يې په کور کې په اونۍ کې کاروئ.

- دغه هر توکي ته یو قیمت وټاکئ چې د هغوی د واقعي ارزښت (په تقریبي ډول) چې تاسو به یې په یوه پلورنځي کې گورئ، انځوروي.
- دا په یو جدول کې واچوئ چې نمونه یې لاندې ورکړل شوې ده:

توکي	قیمت
د پخلي تېل (غوري)	۱۰۰
وريزې	۶۰

- ورپسې، د خپلو پیسو څخه یو څه اندازه پیسې، فرضاً ۵۰۰۰ افغانۍ، واخلي. دا ستاسو بودجه ده یا تاسو سره په لاس ټولې پیسې دي چې تاسو یې د میاشتي د اړتیاوو د پوره کولو لپاره مصرفوئ.
- د ټولو توکو چې تاسو راټول کړي یا لست کړي، قیمت جمع کړئ
- له خپلې بودجې څخه د ټولو توکو جمله قیمت منفي کړئ. آیا تاسو سره د اړتیا وړ توکو د ټول قیمت څخه ډېرې یا لږې پیسې لری؟
- دا کار د ۱۰۰۰۰ افغانیو لورې بودجې سره تکرار کړئ.
- تاسو څه توپیر مشاهده کوئ؟ آیا تاسو یو څه سپمولای شی یا آیا تاسو نور توکي پېرل غواړئ؟
- سپمول شوې پیسې هغه مقدار پیسې دي چې د اړتیا وړ ټولو توکو د پیسو ورکولو وروسته تاسو سره پاتې دي.
- یو څوک کولای شي د خپلې اړتیا وړ ټولو توکو د پیسو د پرېکولو وروسته پاتې پیسې په یوه خوندي ځای، لکه خپل مور او پلار سره، د پیسو په صندوق کې یا په یوه بانکي حساب کې، خوندي وساتي.

۵ دقیقې

5. زده کوونکي خپلې کتنې په خپلو کتابچو کې یادښت کوي

۲۰ دقیقې

- 6. زده کوونکي باید اوس د خپل قیمت جدول پر بنسټ خپله اونیزه یا میاشتنۍ بودجه ترتیب کړي. هغوی کولای شي د هغه مقدار په اړه پرېکړه وکړي چې دوی ورسره پیل کول غواړي او دې ته ورته یو جدول وکاروي تر څو معلوم کړي چې هغوی څومره پیسې مصرفول غواړي.

توکي	قیمت	مقدار	جمله

7. زده کوونکي خپله بودجه خپلو ملگرو ته ښيي او د یو بل په اړه نظرونه څرگندوي. که اړتیا وي، هغوی خپلې بودجه کې بدلونونه راوستلای شي.

8. زده کوونکي نظرونه څرگندوي او له خپلو ملگرو سره بحث کوي:
- تر ټولو مهم ټکی څه دی چې تاسو د دې پروژې له لارې زده کړی دی؟
 - د څه شي زده کول تاسو ننګوونکي، مغشوشوونکي یا ستونزمن بولي؟
 - هغه کومې پوښتنې دي چې تاسو یې نور ډېر شپړل غواړئ؟
 - کوم شی تاسو لپاره ډېر په زړه پورې ثابت شو؟

زده کوونکي باید خپلې بودجې خپلو کورنیو ته وښيي او د هغوی نظرونه هم ترلاسه کړي!

د ذهني بیدارۍ تمرین

زده کوونکي د خپل وخت د مدیریت څرنګوالي په درک کولو سره د ذهني بیدارۍ تمرین کوي.

- په یو کاغذ باندې، زده کوونکي ټول هغه شیان یادښت کوي چې د دوی د عمر خلک یې:
- ښايي د خپلې ورځې په مهالویش کې خوښ کړي، لکه د کتاب لوستل، ورزش کول، له کورنۍ سره وخت تېرول، بايسکل/بائیک چلول، او نور.
- باید د خپلې ورځې په جریان کې ترسره کړي، لکه د خپلو شیانو پاک سوتره ساتل، سالم خواره خوړل، تمرین کول، له خپلې کورنۍ سره مرسته کول، خوب کول، او نور.
- په لست کې باید لږ تر لږه ۱۶ شیان وي او ډاډ ترلاسه کړئ چې تاسو دغه ټول شیان په پانه کې یو د بل لاندې لیکلو پر ځای خواره واره ولیکئ.
- زده کوونکي بیا خپلې پانې خپلو ملگرو سره تبادله کوي.
- زده کوونکي بیا خپلې مخې ته پرته پانه دا غوره کولو لپاره کاروي چې هغوی څنګه غواړي د خپلې ورځې ۲۴ ساعتونه د لاندې ورکړو مواردو له مخې ترتیب او تنظیم کړي:
- له ټولو هغه شیانو نه کړۍ تاوه کړئ چې هغوی یې د ورځې په مهالویش کې شاملول غواړي او ولیکئ چې څو ساعتونه هغوی د هر کار د سر ته رسولو لپاره ځانګړې کوي.
- نور که کوم کارونه هم وي چې هغوی یې کول غواړي، د کاغذ پر شا یې ولیکئ.

منظمي نموني (Patterns) هر لوري ته

درېيمه پروژه

<p>زده کوونکي به زده کړي چې څنګه منظمي نموني له مونږ سره له خورا بېچلۍ نړۍ څخه د مفهوم په اخیستلو او په معنا باندې د معلوماتو او اطلاعاتو په اړولو کې مرسته کوي. زده کوونکي به د هغوی شاوخوا بېلا بېل منظمي نموني په بصري بڼه وړاندې کوي.</p>	<p>شرح</p>
<p>کاغذ، رنگونه، مایع رنگ یا بل کوم شی چې په کاغذ باندې رنگین نښان پرېښودلی شي</p>	<p>اړین توکي</p>
<p>مهمې لاسته راوړنې:</p> <ul style="list-style-type: none"> • په ورځني ژوند کې ډول ډول منظمي نموني په ګوته کول • له منظمو نمونو سره سره د مانا د منسوبولو څرنګوالي په نمونه یي بڼه انځورول • د عددونو، شکلونو، او تورو د تسلسلونو له مخې منظمي نموني په ګوته کول 	<p>زده کړه ییزې لاسته راوړنې</p>

د پروژې عمومي کتنه

1

په خپلو کړو وړو (سلوک) کې د منظمو نمونو لټول او د په خپل چاپیریال کې د منظمو نمونو ټولګه منځته راوړل

2

داسې منظمي نموني په ګوته کول او جوړول چې غیر او شکلونه پکې کارول کېږي

3

له پوانټېلېسم/pointillism (په سپینه ځمکه د رنگینو نقطو/ټکو د ایښودلو سبک) څخه په ګټه اخیستلو سره هنر منځته راوړل او د تجرید مفهوم درک کول

4

د ریاضیاتو منظمي نموني په ګوته کول او منځته راوړل، او د فائوناشي (Fibonacci) تسلسل په اړه زده کول

5

په خپلو کړو وړو (سلوک) کې د منظمو نمونو په ګوته کول او دا په ګوته کولو لپاره یوه طرحه جوړول چې کوم منظمي نموني باید تجزیه او د کومو کیفیت باید بڼه شي

په لارښوونکي پوښتنه باندې زده کوونکو سره بحث وکړئ:

۱. دقیقې

منظمې نمونې مونږ سره د نړۍ په درک کولو کې څنګه مرسته کولای شي؟

په بحث کې د مرستې لپاره لاندینۍ پوښتنې وکړئ:

- د منظمو نمونو کلمو څخه تاسو څه مفهوم اخلي؟
- آیا تاسو خپل شاوخوا کومې منظمې نمونې وینئ؟
- آیا تاسو کومې منظمې نمونې کارولې دي؟

له زده کوونکو سره شریک کړئ:

۱. ۵ دقیقې

- منظمې نمونې له شیانو، عددونو، یا شکلونو څخه عبارت دي چې په یوه منطقي ډول تکرارېږي.
- په منظمو نمونو پوهېدنه مونږ سره زمونږ شاوخوا ژوند په ښه توګه درک کولو کې مرسته کوي.
- د بېلګې په ډول، ورځې او شپې تکرارېږي او د یوه یوې منظمې نمونې په بڼه په دوامداره توګه صورت نیسي.
- ځینې حیوانات په خپلو پوستکو ډیزاینونه لري. ۳ ډیزاینونه، چې تاسو یې پر حیواناتو وینئ، رسم کړئ.
- امکانې ځوابونه، لکه د یوه طاووس بڼې، پر یوه زپیرا (ګوره خر) یا پړانګ (Tiger) باندې پټی، په

۵ دقیقې

- ۲. زده کوونکي له خپلو ملګرو سره کار کوي او ۴ نورې منظمې نمونې یادښت کوي چې هغوی یې په طبیعت کې ویني.
- کله چې هغوی کار سر ته ورساوه، بېلګې یې شریکې کړئ، لکه موسمون/فصلونه، گلپانې، د واورې غونډارې، د غنې ځالې، د شاتو چکونه. همدارنګه د اوڼۍ د ورځو شمېر تل هماغه یو شی وي، مونږ ځینې ورځې کار کوو او ځینې نورې ورځې بیا ارام کوو.

۵ دقیقې

- ۳. زده کوونکي بیا باید په خپل چاپېریال کې په کالو/د انسان په لاس جوړ کوم شي باندې منظمې نمونې مشاهده کړي او له دغو منظمو نمونو څخه ۳ یې په خپلو کتابچو کې رسم کړي.

زده کوونکي منظمې نمونې په خپلو عادتونو او کړو وړو کې مشاهده کوي.

- زده کوونکي باید د خپلو ورځنیو کړنو په اړه فکر وکړي تر څو پکې منظمې نمونې مشاهده کړي.
- زده کوونکي دا جدول جوړوي او د راتلونکو دوه اونیو لپاره د خپلې خوښې سلوکونه تعقیب کړي.
- هغوی باید په اړونده چوکاټ کې دې ته په کتو چې آیا هغوی واقعاً اړونده سلوک یا عادت په هغه ورځ څرګند کړي و، د صحیح (✓) نښه یا چلیپا (X) کېږدي.
- کله چې هغوی هره ورځ جدول کې معلومات ثبتوي، هغوی باید فکر وکړي چې هغوی د دغه کړنې مخکې یا وروسته څه کړي وو. آیا هغوی خواږه خوړلي وو، هغوی څه کتلي یا ترسره کړي وو، او نور.
- د اونی په پای کې دې تعقیبګر باندې په ګډه بیا نظر واچوي. او ورپسې د دوه اونیو په پای کې، په دې تعقیبګر باندې بیا ځلي نظر واچوي.

پنځمه ورځ	څلورمه ورځ	درېیمه ورځ	دویمه ورځ	لومړۍ ورځ	پوښتنه
					آیا ما نن د خپل ځان کنټرول (اعصاب) له لاسه ورکړ؟ فکر وکړئ: دا کار څه وخت وشو؟ د دې مخکې او وروسته څه وشول؟
					آیا ما ناوړه خوبونه ولیدل؟ فکر وکړئ: ما په هغه ورځ کې څه کړي وو؟ ما خپله وروستی ډوډۍ څه وخت وخوړه؟
					زه چې نن له خوبه راپاڅېدم، آیا زه روحاً آرام وم؟ فکر وکړئ: ورمه شپه زه څه وخت ویده شوم؟ آیا ما ورمه ورځ کوم ستړی کوونکی کار کړی و؟
					نور سلوکونه چې زده کوونکي یې تقیبول غواړي

فعالیت

زده کوونکي په خپل گېرچاپېره محیط کې د منظمې نمونې یوه ټولګه منځته راوړي.

- زده کوونکي باید خپل ګاونډ/ښوونځی/ټولګی کې قدم ووهي، په کور کې د هغوی د ژوندانه په هکله فکر وکړي او د ۸ نه تر ۱۰ پورې منظمو نمونو بېلګې پیدا کړي. د بېلګې په ډول، 'ستاسو فامیل عموماً اونۍ په جریان کې وخت څنګه مصرفوي؟'، 'د ونو پانې څنګه ښکاري؟'، 'ستاسو گېرچاپېره ودانۍ/کورونه څنګه ښکاري؟'، 'تاسو په کور/درسي ټولګي کې څه ډول احساس لری؟'.
- زده کوونکي باید کله کله پلټنه وکړي تر څو وکولای شي غني او د متفاوتو اوصافو درلودونکې متنوع بېلګې، یعنې د منظمو نمونو یوه ګډوله، پیدا کړي چې ښکلې، هېښوونکې، پېچلې، کم سارې، ګن اړخیزه، ریاضیاتي، او هنري ځانګړنې ولري، او په جلا جلا ساحو پورې د تړاو درلودونکې وي.
- ورپسې، د هرې منظمې نمونې لپاره، زده کوونکي باید چمتو کړي:
 - a. پخپله د منظمې نمونې په هکله یوه لنډه شرحه: د دې مهمې ځانګړنې – (رنګونه، شکل، وختونه او نور) څه دي، چېرته دا مخې ته راځي، تاسو دا چېرته پیدا کړه، دا تاسو ته څه شی در په زړه کوي، او نور.
 - b. یوه لنډه شرحه چې ولې هغوی ته دا منظمه نمونه په کافي اندازه قناعت بخښونکې برېښي چې په خپل کولیکسون کې یې شامل کړی دی.
 - c. د یوې منظمې نمونې یوه بصري انځورنه، نمونه، یا نقشه. د دې لپاره، هغوی پنسل، رنګونه کارولای شي، یا کوچنۍ تیرې، دانې، ډکي، هر شی چې دوی یې موندلای شي، هم کارولای شي.
 - d. یو نوم، داسې نوم چې د هغوی په اند په مناسبه توګه تشریح کوونکی دی.

زده کوونکو ته ووايست چې ټولې منظمې نمونې په مستقیم ډول د مشاهده کېدو وړ نه وي. د بېلګې په ډول، مونږ په سملاسي یا فوري توګه د یوې مېوې په پرې کولو سره د مېوې منظمه نمونه کتلای شو، خو، مونږ ورځ او شپه په اوږده موده کې مشاهده کولای شو. مونږ په خپلو احساساتو او فکرونو کې منظمه نمونه نه شو لیدلای، خو په جلا طریقو سره یې تجربه کولای شو. له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې دا ډول منظمه نمونه پیدا او په بصري توګه د ښودلو هڅه دې وکړي.

زده کوونکي باید بیا خپله ټولگه/کلیکسیون خپلو ملگرو ته وښيي او د دغو انگېزه ورکوونکو پوښتنو په کارولو سره د یوه بل په کار باندې تبصره وکړي:

• **وضاحت:** آیا داسې د زده کوونکو له خوا داسې کومې مفکورې شته دی چې باید یو څه نور واضح یا تشریح کړل شي.

• **تراو:** آیا تاسو له منظمو نمونو یا مفکورو سره، چې زده کوونکو شریک کړي، تراو په گوته کولای شئ؟ تشریح کړئ چې تراو څه شی دی؟ د بېلگې په ډول، منظمې نمونې ښايي تاسو ته داسې یو ځای در په یاد کړي چې تاسو ورغلي یاست یا ستاسو تجربه ښايي د زده کوونکو له خوا په گوته شوي سیستم له برخو څخه یوې برخې سره تراو ولري.

• **نوې مفکورې:** آیا د زده کوونکو له خوا د منظمو نمونو ترسره شوې شننه د منظمو نمونو په هکله ستاسو تفکر ته پراختیا ورکوي یا تاسو ته یوه شي په هکله یو نوی لید درکوي؟ که همداسې وي، شریک کړئ چې څنگه.

دویمه ورځ

منظمې نمونې هر لوري ته

زده کوونکي نمونې په معمولونو، مسیرونو، او حرکتونو کې لټوي او دغه نمونې په بېلا بېلو طریقو سره نندارې ته وړاندې کوي.

1. تکرار کړئ چې نمونې څه شی دی او له زده کوونکو څخه د نمونو د یو څو بېلگو د وړاندې غوښتنه وکړئ.

2. زده کوونکي اوس د بېلگو جوړولو لپاره غیر کاروي.
• لاندینې کنجي په تخته باندې ولیکئ.

أ

ب

ج

د

گوتې خپلوکې وهل ترڅو تېکان وکړي

چکچکې وهل

پښې په زوره په ځمکه وهل

خپل ورنونه تپول

• زده کوونکي اوس ورکړل شوی تسلسل تعقیبوي ترڅو د غیر منظمه نمونه جوړه کړي

ب

د

أ

أ

أ

ج

ج

ب

ب

أ

ب

ج

د

3. زده کوونکي د ورته منظمو غریزو نمونو منځته راوړلو لپاره خپل کوډونه/شفرونه جوړوي. که ممکن وي، زده کوونکي په گروپ کې په نوبت سره فعالیت ترسره کوي او د یوه بل منظمې نمونې اجرا کوي، یا د یوې سیالۍ په څېر د نورو د ننګولو لپاره خپل منظمې نمونې جوړوي.

4. زده کوونکي بیا د نورو نمونو په هکله چې دوی یې په خپل ورځني ژوند کې ویني، گډ مغزي کار کوي. د بېلګې په ډول، په وخت کې منظمې نمونې – چې معمولونه یا عادي چارې دي؛ له یوه ځای څخه بل ځای ته د رسېدو په څرنګوالي کې منظمې نمونې – چې مسیرونه دي؛ د تعلیمي کال د تنظیم څرنګوالي کې منظمې نمونې او نور.)

فعالیت

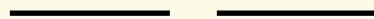
زده کوونکي د ریاضي د جلا جلا قواعدو په استفادې سره منظمې نمونې بشپړوي او حل کوي.

- زده کوونکي لاندینۍ منظمې نمونې پخپله بشپړوي:

$$\frac{1}{2}, \frac{1}{9}, \frac{1}{16}, \frac{1}{25}, \dots$$

$$3, 12, 48, 192, \dots$$

$$25, 125, 625, \dots$$

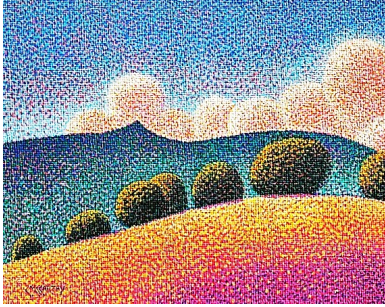
- ورپسې، زده کوونکي باید د ریاضي د جلا جلا قواعدو د ترکیبونو په کارولو سره خپلې ۳ منظمې نمونې جوړوي (هغوی وهڅوی چې ضریبونه، نسبتونه، او داسې نور وکاروي)
- هغوی بیا کولای شي له خپلو ملګرو څخه غوښتنه وکړي چې منظمه نمونه بشپړه کړي.

منظمي نموني هر لوري ته

درېمه ورځ

زده کوونکي د هنر يا رسامۍ له لارې د منظمو نمونو د استعمال څرنگوالي زده کوي.

1. ۱۰ دقیقې
- زده کوونکو ته د یوې رسامۍ انځور، چې پکې پوائنتیلیسم (pointillism) کارول شوي وي، وښایاست، لکه دا انځور. له هغوی څخه غوښتنه وکړئ چې لاندینی شیانو باندې بحث وکړي:

- تاسو څه شی وینئ؟
 - تاسو د رسامۍ په سبک کې څه شی مشاهده کوئ؟
 - تاسو په رسامۍ کې شیان څنګه پېژنئ؟
2. ۵ دقیقې
- تشریح کې چې په لید کې د منظمو نمونو په ګوته کول شامل دي، لکه ګڼ شمېر پېکسلونه (pixels) چې یو انځور جوړوي.
- پېکسلونه (pixels) د یوې پردې/سکرین یا انځور تر ټولو کوچنۍ برخه ده.
- کله چې مونږ یو انځور رانېږدې (zoom in) کړو، مونږ کوچنۍ نقطې/ټکي لیدلای شو چې انځور تشکیلوي. دا کوچنۍ ټکي پېکسلونه (Pixels) نومېږي.
 - انځورګران (رسم کېدونکي) د پوائنتیلیسم (pointillism) په نوم یو تخنیک کاروي، چېرته چې د یوه انځور د جوړولو لپاره نقطې/ټکي په منظمو نمونو کې کارول کېږي.

3. ۲۵ دقیقې
- زده کوونکي باید اوس له پوائنتیلیسم (pointillism) څخه په ګټه اخیستلو سره خپل انځور جوړ کړي. دوی باید:

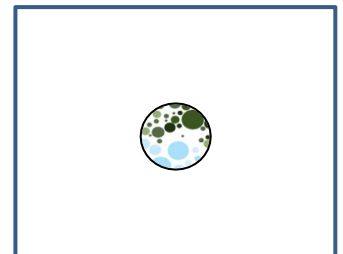
- هر انځور یې چې خوښ وي، رسم دې کړي.
- د هر شي لپاره رنګ مخکې له مخکې خوښ کړئ.
- د رنګ د اچولو لپاره د نرۍ څوکې کوم شی (لکه کوچنۍ ډکۍ، د پنسل شا، په غبرو نو کې د غبر اورېدلو لپاره ایښودل کېدونکې وسیله (earbud) او نور) یا خپلې ګوټې وکاروئ.

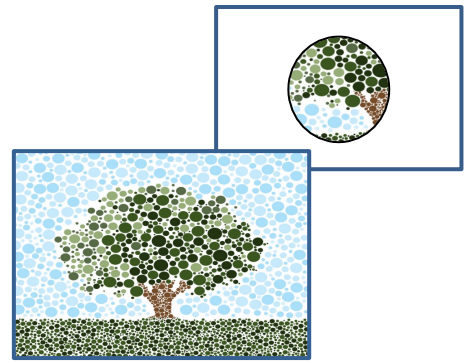
تاسو له مصالحو (مسالو) او د کور د نورو توکو (لکه د کورکمن پوډر د ژېړ رنګ لپاره) څخه په ګټه اخیستلو سره خپل رنګونه جوړولای شئ.

4. ۱۵ دقیقې
- زده کوونکي بیا یو فعالیت اجراء کوي تر څو د نېږدې کولو او تجرید مفکوره زده کړي. زده کوونکي خپل رسمونه کاروي او له لاندینيو ګامونو څخه په ګټه اخیستلو سره له خپلو ملګرو نه پوښتنې کوي:

- د کاغذ په یوه تخته کې یو نری سوری وکړئ او دا د هغوی د رسم د پاسه کېږدئ. پوښتنه وکړئ: تاسو څه وینئ یا حس کوئ؟ د هغه څه پر بنسټ چې تاسو یې وینئ یا حس کوئ، ستاسو نظریه یا تفسیر څه دی چې دا به څه وي؟

- د کاغذ همدغه مخ وکاروی، خو دغه سوری یو څه پراخه کړی. پوښتنه وکړی: تاسو کوم نوي شیان وینی یا احساسوی؟ دا څنگه ستاسو نظریه یا تفسیر بدلوي؟
- په پای کې، له کاغذ پرته، پوښتنه وکړی: تاسو څه وینی یا احساسوی؟ د هغه څه له مخې چې تاسو یې وینی یا احساسوی، ستاسو نظریه یا تفسیر څه دی چې دا به احتمالاً څه وي؟

۱۰ دقیقې 5. تشریح کړی چې د "لېرې کولو Zooming Out" دا پروسه "تجرید / Abstraction" نومېږي او

- منظمې نمونې له مونږ سره په ډاګر ترسره کولو کې مرسته کوي.
- تجرید د یو شي په اړه د یوې عمومي نظریې یا انځور د تشکیل په موخه د جزئیاتو د پټولو یا له پامه غورځولو څخه عبارت دی. تجرید د مشخصاتو یا د جزئیاتو د یوې کچې درلودلو مخالف کار دی.
- د بېلګې په ډول، کله چې یو څوک موټر چلوي، هغوی فکر نه کوي چې د موټر داخلي ماشینري څنګه فعالیت ترسره کوي. هغوی فقط د جلب (سټېپینګ) او پیدلونو په کارولو موټر چلوي.
- منظمې نمونې مونږ سره له جزئیاتو څخه د واټن اخیستلو کې مرسته کوي تر څو پوه شو چې څه شی تکرارېږي او په کوم شکل؟ له منظمو نمونو پرته، مونږ به و نه توانېږو چې پوه شو مونږ خپل شاوخوا څه شی ګورو!

۱۵ دقیقې 6. له زده کوونکو سره بحث وکړی:

- ستاسو په اند مونږ له منظمو نمونو سره، کله چې مونږ په دې طریقې سره هغوی درک کړو، څه قسم کارونه ترسره کولای شو؟
- یو څو دقیقې فکر وکړی، او خپلې مفکورې ولیکئ؟
- بیا، خپلې مفکورې له صنف سره شریکې کړی.

د ذهني چمتووالي تمرین

زده کوونکي په وریځو کې د منظمو نمونو په مشاهده کولو سره د ذهني چمتووالي تمرین کوي.

- زده کوونکي باید هغه بدلونونه مشاهده کړي چې هغوی یې په آسمان کې وینی.
- هغوی پاس آسمان ته ګوري او د وریځو، چې دوی یې وینی، ډول ډول شکلونه رسموي.
- هغوی دا هم یادونه کولای شي چې ایا د وریځې شکل د هغوی شاوخوا کوم شي، لکه یو حیوان، شخص، یا څیز، سره مشابهت خو به نه لري.

زده کوونکي ریاضیکي منظمې نمونې او تسلسلونه څېري.

۱. زده کوونکي د لاندینيو منظمو نمونو په بشپړولو سره منظمې نمونې تکراروي: ۵ دقیقې

K L L A K L L A _____ , _____ , _____

Sit aSk caSt bagS _____ , _____ , _____

Ate Bot Cat Dog _____ , _____ , _____

- منظمې نمونې په ریاضي کې هم شتون لري.
- هغوی کولای شي د جمع، تفریق، ضرب، تقسیم یا حتی د دوی ترکیب په څېر بېلا بېل قواعد وڅېري.

۲. زده کوونکي لاندینۍ منظمې نمونې بشپړوي. ۵ دقیقې

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ۱۳ ۱۱ ۹ ۷ ۷ ۵ ۳ ۱

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ۳۶ ۳۰ ۲۴ ۱۸ ۱۲ ۶

_____ ، _____ ، _____ ، _____ ۹۴ ۴۶ ۲۲ ۱۰ ۴ ۱

زده کوونکي بیا د منظمو نمونو د بشپړولو لپاره په گوته کړې قاعده شریکوي.

۳. ۱۵ دقیقې زده کوونکي باید بیا د خپلې خوښې ۵ منظمې نمونې یا تسلسلونو جوړولو لپاره کار وکړي او د حل کولو لپاره یې باید له خپلو ملگرو سره شریکي کړي.

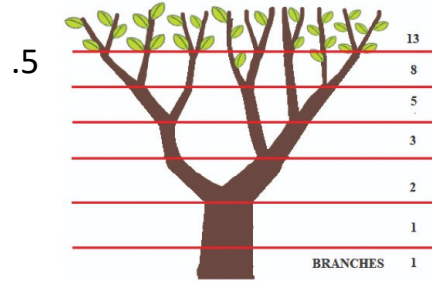
زده کوونکي وهڅوئ چې د عملیاتو یو ترکیب وکاروي، د بېلګې په ډول، 'راتلونکي عدد د تېر عدد د ۳ چنده او منفي ۱ سره برابر دی'، چې په دې صورت کې تسلسل به داسې وي، '۱، ۲، ۵، ۱۴...'

۴. ۱۰ دقیقې دا تسلسل له زده کوونکو سره شریک کړئ او له هغوی څخه پوښتنه وکړئ چې هغه قاعده چې دلته عملي کېږي، په گوته کړي او په دې کې د راتلونکي درې عددونو په اړه وړاندوینه وکړي.

... _____ ، _____ ، _____ ، ۱۳ ، ۸ ، ۵ ، ۳ ، ۲ ، ۱ ، ۱ ، ۰

- دا تسلسل د فیوناچی (Fibonacci) تسلسل یادېږي. په دې تسلسل کې، هر عدد تر دې وړاندې د دوه عددونو مجموعه ده.
- دا تسلسل په طبیعت کې په منظمو نمونو کې لیدل کېږي، لکه د ونو څانګې.
- په یوه گل کې د گلپانو تعداد هم په منظم ډول د فیوناچی (Fibonacci) تسلسل عملي کوي. په مشهورو بېلګو کې د سوسن گل (lily) شامل دي، چې ۳ گلپانې لري، لاله/ژبرګلک (buttercups)، چې ۵ گلپانې لري، کاسني گل (chicory) ۲۱ گلپانې لري، داوودي گل (daisy) ۳۴ گلپانې لري، او داسې نور. (که ممکن و، د دې گلونو عکسونه ښکاره کړئ)

۱۰. دقیقې

۵. یو مشابه انځور رسم/ښکاره کړئ.

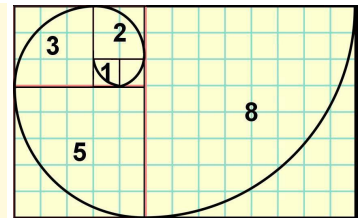
زده کوونکي دې په جوړه یې شکل کار وکړي ترڅو وګوري چې آیا هغوی کولای شي د ونې څانګو کې د فائوناشي تسلسل په ګوته کړي.

۲۰. دقیقې

نسبت	تېره دوره	په تسلسل کې دورې
۱	۱	۱
۲	۱	۲
۱.۵	۲	۳
	۳	۵

۶. زده کوونکي باید اوس دا جدول خامخا ډک کړي ترڅو د فائوناشي تسلسل د پرله پسې دورو ترمنځ نسبت معلوم کړي. (هغوی دا کار د نورو ۴ جوړو لپاره ترسره کولای شي).

زده کوونکي بحث کوي چې هغوی د نسبتونو په کله، چې دوی موندلي، څه شی مشاهده کړي.

- نسبتونه باید د ۱.۶۶۶۶ عدد ته نږدې کېدونکي وي. دا عدد، ۱.۶۶۶۶، فای (phi) بلل کېږي او په طبیعت کې عام شتون لري.
- دا تسلسل په یو ګراف باندې مارپیچي شکل اخلي. دې ته لوګاریتمیک مارپیچي شکل (logarithmic spiral) ویل کېږي.
- دا په مارپیچي سمندري کونجکو/صدفونو، تندو توپانې برېوکیو (توپانونو)، او زمونږ کهکشان، چې د شیدو لار یا Milky Way نومېږي، پیدا کېدای شي.

۱۵. دقیقې

۷. که ممکن وي، بیرون چکر ووهئ او داسې ګلونه، قیف ډول شکلونه (cones)، ونې، سرخسونه (ferns)، کونجکې، یا شیان پیدا کولو هڅه وکړئ چې د فائوناشي تسلسل پکې رعایت شوی وي.

زده کوونکي د خپلو کړنو (کړو وړو) د تعقيب د وسيلې پر بنسټ په خپلو کړنو کې منظمې نمونې په ګوته کوي.

۱۰. دقيقي ۱. له زده کوونکو سره بحث وکړئ: که تاسو آسمان په خړو وريځو پوښل شوی وګورئ، آیا تاسو کولای شئ چې وړاندوېنه وکړئ چې راتلونکي کې به څه وشي؟

- که مونږ پوه يو چې دوه شيان پخوا سره يوځای پېښ شوي وي، مونږ ښايي دا وړاندوېنه وکړو چې په راتلونکي کې به څه وشي. کټ مټ دې ته ورته، که چېرې مونږ وګورو چې کله وريځې شتون ولري، احتمال يې شته دی چې باران به وشي، نو بيا مونږ دا وړاندوېنه کولای شو چې، که مونږ وريځو ووینو، نو دې معلومېږي چې باران وربدونکی دی.
- دا تګلاره د ودانيزو چارو، ډيزاين، رياضي، او ساينس په ګډون نږدې د هر مسلک بنسټ جوړوي.
- خو، تر ټولو مهم يې دا دی چې دا پوهه درلودل، چې په يوه وضعيت کې د څه شي د پېښېدو امکان شتون لري، ښايي تاسو ته د هغه شي په پرتله چې تاسو پخوا ليدلي، د يوې جلا پایلې ته د رسېدو فرصت درکړي.

زده کوونکي د وړاندوېنو دوه نورې بېلګې، چې هغوی يې د مشاهده کړو منظمو نمونو پر بنسټ اټکلولای شي، راوړي.

۱۰. دقيقي ۲. زده کوونکي په کړنو باندې، چې هغوی يې له يوې اونۍ راهيسې څارنه ترسره کړې ده، نظر اچوي او ۳ منظمې نمونې، چې هغوی يې مشاهده کوي، ليکي، چې بېلګه يې دا ده:

کله چې زه، _____ نو بيا _____ پېښېږي.

- د بېلګې په ډول، "کله چې زه ښه خوب و نه کړم، نو بيا زه ډېر ژر غوسه کېږم." يا "کله چې زه سالم سېبناږی (ناشته) وخورم، زه ټوله ورځ ځان ډېر تازه احساسوم."

۲۰. دقيقي ۳. زده کوونکي بايد په يوه ګروپ کې په لاندینيو موضوعگانو باندې نظرونه څرګند کړي:

- آیا "ښې" يا "بدې" منظمې نمونې شتون لري؟
- واټن اخيستل/لېږې کېدل: په يوه مياشت يا يو کال کې، دا منظمې نمونې ستاسو په ژوند څرنگه تاثير کوي؟
- په منظمو نمونو کې بدلون راوستل کېدای شي. تاسو څنګه کولای شئ ځينې منظمې نمونې ماتې يا پياوړې کړئ؟

۲۰. دقيقي ۴. زده کوونکي يو پوستر جوړوي پخپله همدوی لره د منظمو نمونو د ماتېدو/پياوړتيا څرنگوالی وريادوي. هغوی راوبولئ چې خپلې پوسترې د نظرونو شريکولو لپاره خپلو ملګرو سره شريکې کړي او مشابهنه او توپيرونه مشاهده کړي.

زما د لرلید کتاب (Vision Book)

زده کوونکي به د خپل ارمان پوره کولو لپاره موخې ټاکي او پلانونه طرحه کوي.	شرحه
قلم، کاغذ، رنگونه، نقاله/زاویه موندونکي وسیله	اړین توکي
<p>د لیک او لوست کلیدي لاسته راوړنې:</p> <ul style="list-style-type: none"> له شواهدو سره د کردار اوصاف په گوته کول د وېن ډیاگرامونو (Venn diagrams) په کارولو سره ورته والی او توپرونه ملاحظه کول <p>د عدد پېژندنې کلیدي لاسته راوړنې:</p> <ul style="list-style-type: none"> د معلوماتو د څرگندولو لپاره د پای (pie) چارتونه جوړول ساده احتمال/شونتیا محاسبه کول په یوه متغیر کې د خطي مساواتونو د حلولو تمرین کول <p>د ژوندانه مهارتونه:</p> <ul style="list-style-type: none"> موخې ټاکل او پرمختګ څارل 	زده کړه ییزې لاسته راوړنې

د پروژې عمومي کتنه

1

خپل اتلان تعریفول او د خپلو اتلانو ځانګړنې د خپلو ځانګړنو د ورته والي او توپرونو په پام کې نیولو سره پرتله کول او تحلیلول

2

خپل د لید کتاب جوړول او د خپلې تر ټولو غوره ورځې د ښودلو لپاره یو پای چارت (pie chart) جوړول.

3

ځیرکې/سمارت (SMART) موخې ټاکل او په یوه متغیر کې د خطي مساواتونو په کارولو سره د موخې اړونده ستونزې هوارول

4

د خپلو موخو د لاسته راوړلو لپاره اړین عادتونه په گوته کول، د عادتونو څارونکي وسایل ترتیبول او د خپلو موخو د لاسته راوړلو لپاره احتمال محاسبه کول.

5

د ننګونو لپاره پلان جوړول، خپل ځان لپاره انګېزه بڅښونکې ویناګانې انتخابول، د احتمال د محاسبه کولو لپاره د ریاضي لوبه کول.

۱۰ دقیقې

له زده کوونکو سره په لارښودونکو پوښتنو باندې بحث وکړئ:

زده څنگه کولای شم د خپل ژوند موخې وټاکم او د ترلاسه کولو لپاره یې کار وکړم؟

په بحث کې د مرستې لپاره لاندینۍ پوښتنې وکړئ:

- موخې څه شی دی؟
- آیا تاسو کومې موخې لرئ؟
- تاسو څنگه څارنه کولای شئ چې آیا تاسو د خپلو موخو پر لور پرمختګ کوئ او که څنگه؟
- خپلو موخو ته د رسېدو لپاره تاسو له چا څخه انگېزه اخلئ؟

۲۰ دقیقې

1. له زده کوونکو څخه غوښتنه وکړئ چې د هغه خلکو په باره کې فکر وکړي چې دوی ته انگېزه

وربخښي یا دوی د چا په څېر جوړېدل غواړي؟

دوی باید ارومرو د ۴ دا ډول اتلانو، چې دوی یې په څېر د جوړېدو ارمان لري، (۲ مېرمنې او ۲ سړي) یادونه وکړي، چې متفاوت کارونه ترسره کوي (کور جوړوونکي، مسلکي شخصیتونه او نور).

دوی باید خپل اتلان رسم کړي او نومونه یې ولیکي.

د هر اتل لپاره، دوی باید له ۳ تر ۴ شخصیتي اوصاف، چې دوی یې د اتلانو په باره کې د ستایلو وړ بولي، ولیکي. د بېلګې په ډول، تخلیقي، زړه سواند، وفادار، ریښتني، متواضع، د نظم (ډسپلین) څښتن او نور.

د یو حالت یوه بېلګه وړاندې کړئ چېرته چې هغوی یو ځانګړی وصف څرګند کړی و.

۱۵ دقیقې

2. زده کوونکي باید خپل اتلان یو ملګري ته وښيي او په خپل پرېزنتېشن کې لاندیني موارد شامل

کړي:

تاسو ولې هغوی اتلان بولي؟

تاسو د هغوی د ژوندانه د کومې ځانګړنې یا اړخ د درلودلو ارمانجن یاست؟

دا تاسو لپاره ولې ارزښتناکه ده؟

هغه کومې ۲ طریقې دي چې په مرسته یې تاسو تر ډېره بریده د خپل اتل په څېر جوړېدلای شئ؟

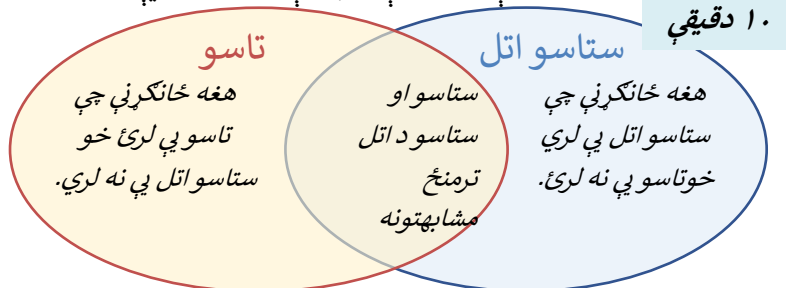
3. زده کوونکي به اوس د خپلو اتلانو له

اوصافو سره د خپلو اوصافو د پرتله

کولو او د توپرونو د تحلیلولو لپاره د

وین ډیاګرام، لکه څرنګه چې دلته

ښودل شوی، وکاروي.

۱۰ دقیقې

که اړتیا وه، د خپلې یوې بېلګې په کارولو سره د وېن ډیاګرام د کارولو څرنګوالی په عملي توګه وښایاست.

10. دقیقې 5. مخکې له دې چې زده کوونکي خپل وېن ډیاګرامونه تشریح کړي، هغوی ته د انتقال/لېږد کلمې تشریح کړئ. دا کلمې ښکاره کړئ او له هغوی سره ورباندې بحث وکړئ:

تحلیل		پرتله	
برعکس	که څه هم	مشابېت	ورته
له بلې خوا	په داسې حال کې	همدارنګه	سریږه پر
له یو چا/شي څخه متفاوت	اما، خو	هم	ورته والی
په مقابل کې	غیرمشابه/غیرمحمتمل	دواړه	په څېر ورته
پر ځای یې	خو	ورته	هم

- ستاسو په اند د انتقال کلمو دنده څه ده؟
- آیا تاسو داسې یو وضعیت منځته راوړلای شئ چې تاسو پکې د انتقال کلمو استعمال ته اړشئ؟
- بېلګې ذکر کړئ چې هغوی څنګه د پرتله کولو او تحلیلولو اړونده انتقالي کلمې کاروي.

6. 5 دقیقې زده کوونکي د خپل اتل د اوصافو د پرتله کولو او تحلیلولو لپاره یو پاراګراف لیکي. هغوی باید لږ تر لږه 5 انتقالي کلمې وکاروي.

7. 5 دقیقې زده کوونکي خپل پاراګرافونه خپل ملګري ته په لوړ غړي وایي او د لاندینيو موضوعگانو په اړه نظرونه شریکوي:

- په پاراګراف کې د هغوی څه شی خوښ شو؟
- د هغوی له خوا د انتقال کلمو استعمال.

په شفاهي بڼه وړاندې کولو سریږه، زده کوونکي کولای شي د خپل وین ډیاګرام پر بنسټ یو لنډه پرتلیزه او تحلیلي لیکنه هم ولیکي.

زده کوونکي د ځانونو لپاره يو لرليد ټاکنې او د خپلې تر ټولو غوره ورځې د څرگندولو لپاره پای چارټ (pie chart) تشکیلوي.

۵ دقیقې

1. له زده کوونکو سره بحث وکړئ:

- لید څه ته وايي؟
- آیا اړینه ده چې خپل ژوند له خپل لید سره په همغږۍ کې پلان کړئ؟ ولې/ولې نه؟

زده کوونکو سره مرسته وکړئ څومره چې شونې وي په خپله ځوابونه ووايي. تاسو کولای شئ د اړتیا په صورت کې د مفاهیمو په وضاحت سره بحث پای ته ورسوئ.

۵ دقیقې

2. زده کوونکي به د لید یو کتاب ترتیب کړي. دا به داسې یو کتاب وي چې د هغوی اوږدمهاله

- موخې، هیلې او د عمل پلان انځوروي تر څو هغه ژوند خپل کړي چې دوی یې غواړي. له یو ملګري سره، زده کوونکي لاندینيو پوښتنو باندې بحث کوي او د خپل لید کتاب په جلا جلا پاڼو باندې خپل غبرګونونه لیکي. هغوی رسمونه، انځورونه او داسې نور هم اضافه کولای شي.

زما شخصي لرليد

1. درې فعالیتونه چې تاسو یې ترسره کول خوښوئ، ولیکئ په داسې حال کې چې تاسو ټول عمر یې ترسره کولو ته ادامه ورکول یا پکې پرمختګ کول غواړئ (د یوې مشغلې په توګه یا د یوې دندې په توګه). لاملونه یې هم ولیکئ.
2. په تفصیل سره دوه ځایونه، چېرته چې تاسو ځان خوندي، خوښ، او آرام احساسوئ، تشریح کړئ. تاسو په خپل ژوند کې څنګه کولای شئ دغه ځایونو ته لاسرسی پیدا کړئ؟
3. ستاسو د خوبونو دنده یا مسلک کوم یو دی؟
4. تاسو څه ډول کورنی ژوند درلودل غواړئ؟
5. هغه کوم ۳ ارزښتونه دي چې تاسو یې په رڼا کې ژوند تېرول غواړئ؟
6. تاسو څه ډول ملګري درلودل غواړئ؟
7. تاسو څه شی کول غواړئ چې تر اوسه مو کړي نه دي؟
8. تاسو په دې نړۍ کې څه ډول توپیر راوستل غواړئ؟
9. ځینې کوم مهارتونه یا عادتونه دي چې تاسو یې پیاوړي کول غواړئ؟

فعالیت

زده کوونکي د خپلې غوره ورځې د څرگندولو لپاره د پای چارټ (pie chart) جوړوي.

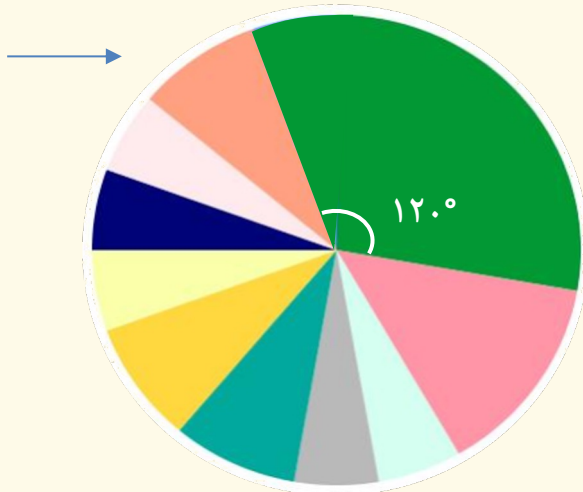
- زده کوونکي باید خپلې سترګې پټې کړي او د خپلې تر ټولو غوره ورځې په اړه، سهار له خوبه راپاڅېدو وخت څخه د ماسخوتن د ویده کېدو تر وخته پورې، تصور وکړي. بیا، هغوی له خپل ملګرو سره بحث کوي چې د یوه ښېرازه او سالم ژوند د تېرولو لپاره به هغوی کوم فعالیتونه ترسره کوي.
- زده کوونکي بیا د لاندیني جدول په کارولو سره د خپلې غوره ورځې د څرگندولو لپاره د پای چارټ (pie chart) جوړوي.

په پای چارټ (pie chart) کې د هر سکتور زاویه

په پای چارټ (pie chart) کې د پوښښ لاندې راوستل شوې دایرې سلنه

فعالیت	لګول شوی وخت	کسر	سلنه	د زاوې درجه
خوب کول	په ۲۴ ساعتونو کې ۸ ساعته	$\frac{1}{3} = \frac{8}{24}$	$100 \times \frac{1}{3} = 33.3\%$	$1 \times 360 = 360$

بېلګه

- خوب
- کار
- تمرین
- خواله رسنۍ
- پاکوالی
- تفکر کول
- لوستل
- ملګرو سره خبرې کول
- کورنۍ فعالیت
- خورل، لامبل او نور.

زده کوونکي کولای شي خپل پای چارټ ته انځورونه هم ورافاضه کړي او دا په یوه ۲۴-ساعته دایروي شکل کې رسم کړي ترڅو د هغوی په تر ټولو غوره ورځ کې د هغوی د فعالیتونو تسلسل وښيي.

زده کوونکي خپل پای چارټ (pie chart) خپلو ملګرو ته ښيي او بحث کوي:

- په پای چارټ کې څه شی د هغوی خوښ شو
- څه شي کې نور هم ښه والی راوستل کېدای شو
- دوی د خپلو چارټونو ترمنځ کوم مشابهنه او توپرونه مشاهده کوي.

زما د لرليد کتاب

درېمه ورځ

زده کوونکي ځيرکي/سمارتي (SMART) موخې ټاکي او د عبارتي سوالونو پر بنسټ په يوه متغير کې مساواتونه حل کوي.

1. ۱۰ دقيقې زده کوونکي په جوړه يي شکل بحث کوي تر څو پرېکړه وکړي چې لاندينيو څخه کومې موخې غوره دي او ولې:

- لومړۍ موخه: زه به يو ښه ولسي ويناوال جوړېم.
- دويمه موخه: زه به په عامه محضر کې د وينا کولو تمرين کوم.
- درېيمه موخه: زه به د هېندارې او د خپلې کورنۍ پر وړاندې په تمرين کولو سره په يوه مياشت کې يو ډاډمن ولسي ويناوال جوړېم.

۱۰ دقيقې

2. زده کوونکو ته د سمارتي (SMART) موخو مفهوم تشریح کړئ.

له هغوی څخه پوښتنه وکړئ چې د موخو ځيرک/سمارتي (SMART) کېدل ولې مهم دي؟

۱۰ دقيقې

3. زده کوونکي د ليد پر بنسټ چې دوی د خپل ځان لپاره تېره ورځ وټاکه، بايد ۳ سمارتي (SMART) موخې چمتو کړي.

4. ۵ دقيقې زده کوونکي خپلې موخې له يو ملګري سره شريکوي او له دې جدول څخه په ګټه اخیستلو سره د خپلو ملګرو موخو ته نومرې ورکوي.

۲ نومرې ۳ نومرې ۵ نومرې ۲ نومرې ۳ نومرې

موخه	مشخص	د اندازه کېدو وړ	د لاسته راوړل کېدو وړ	تراو درلودونکي	د وخت له اړخه مقيد	جمله (له ۱۵ څخه)
لومړۍ موخه						
دويمه موخه						
درېيمه موخه						

فعاليت

۳۰ دقيقې

زده کوونکي د يو متغير درلودونکي مساواتونه حل کوي.

• زده کوونکي د يو متغير درلودونکو مساواتو حل کول تکراروي:

a) $y + 10 = 8$
b) $p + 4 = -8$

c) $x - 5 = 10$
d) $x - 2 = -4$

e) $\frac{3x+2}{x+3} - 5 = 2$

په هغه صورت کې که زده کوونکي د مساواتونو د حل کولو څرنګوالي په هکله تکرارولو ته اړتیا ولري:

موخه: هغه متغیر چې تاسو یې حل کول غواړئ د معکوس عمليې څخه په ګټه اخیستنې سره یو اړخ ته راوړئ او پاتې هر څه په بل اړخ کې واچوئ.

ګامونه:

1. که اړتیا وه، هر اړخ ساده کړئ.
2. د متغیر رقم یو اړخ ته د خوځولو او پاتې ټول ارقام بل اړخ ته وپلو لپاره جمع یا تفریق وکاروئ.
3. د هر ډول قیمتونو د لږې کولو لپاره چې متغیر ته نږدې دي (یعنې ضریبونه)، د ضرب یا تقسیم خاصیتونه وکاروئ.
4. خپل ځوابونه وګورئ.

• زده کوونکي لاندینۍ عبارتي پوښتنې حل کوي.

a) علي ۳۲ ورځې خپلې ورځنۍ موخې وڅارلې. هغه وکولای شو چې ۳ ځلې خپلې موخې ترلاسه کړي، په داسې حال کې چې ډیری وختونه هغه د خپلو موخو په لاسته راوړلو کې پاتې راغلی و. علي څو ورځې خپلې موخې لاسته راوړلې؟ سلنه یې محاسبه کړئ.

b) د میمونې د پلار عمر د میمونې د عمر څلور برابره دی. پنځه کاله مخکې، هغه د میمونې په پرتله ۷ برابره عمر درلوده. د هر یو عمر څو کاله دی؟ د میمونې پلار غواړي چې د میمونې په ۱۲ مه کلیزه د رباب/ګېټار په ټولګیو کې د هغې د شامولو لپاره کافي اندازه روپۍ وسپموي. که هغه د دغه موخې سر ته لاسته راوړلو لپاره یو کال ته اړتیا ولري، آیا هغه به د دې کار ترسره کولو لپاره کافي وخت ولري؟

c) حسنا موخه ټاکلې ده چې ۲۴ افسانه یې کیسې او د شاعرۍ کتابونه به سړ کال لولي. د افسانه یې کیسو د کتابونو شمېر چې هغه یې لوستل غواړي، د شاعرۍ د کتابونو ۳ چنده دی. هغه باید له کتابتون څخه څو د شاعرۍ کتابونه او څو د افسانه یې کیسو کتابونه لاسته راوړي؟

d) د سلیم موخه دا ده چې له خپلو وروڼو سره یوځای یو شی جوړ کړي. هغه پرېکړه کوي چې د خپلې ورېرې لپاره د ګوډیو/نانځکو یوه خونه جوړه کړي او کار له خپلو وروڼو سره وویشي. هغه د کار ۱/۲۷ برخه نصیر ته وسپارله، ۰.۳۲ برخه یې بلال ته او د کار ۲۱ سلنه برخه یې هلال ته وسپارله. پاتې کار سلیم په غاړه واخیست. د سلیم په ګډون، چا تر ټولو ډیر کار ترسره کړ؟

زده کوونکي د تلقين لپاره عادتونه غوره کوي، د عادتونو څارلو وسيله منځته راوړي او د خپلو موخو د لاسته راوړلو لپاره د خپل احتمال محاسبه کوي.

۱۵ دقیقې 1. زده کوونکي دوه ساده عادتونه لیکي چې هغوی ورته د ۳ موخو لاسته راوړلو لپاره چې د ځانونو لپاره یې ټاکلي دي، تلقين لپاره اړتیا لري. د بېلګې په ډول:

موخه: زه به د هېندارې او د خپلې کورنۍ پر وړاندې په تمرین کولو سره په یوه میاشت کې یو ډاډمن ولسي ویناوال جوړیږم.

- **عادتونه:** هره ورځ د هېندارې یا د کورنۍ د یوه غړي پر وړاندې د ۱ دقیقې لپاره د خبرو کولو تمرین کول.
- هره ورځ د ۲ نویو کلمو معنا او د صحیح گرامري نښو کارول زده کول.

۱۰ دقیقې 2. زده کوونکو چې څه لیکلي، هغه خپلو ملگرو ته ښيي، د دې لپاره چې دا واقعیت‌بینانه او د لاسته راوړلو وړ وگرځي، له هغوی څخه نظرونه راټولوي. کله چې دا کار سر ته ورسېد، هغوی کولای شي دا عادتونه خپل د لید کتاب په اړونده پاڼو کې ثبت کړي.

فعالیت

۴۰ دقیقې زده کوونکي د عادتونو د څارلو یوه وسيله جوړوي او په بېلا بېلو موضوعگانو کې د خپلو موخو د لاسته راوړلو احتمال/شونتیا محاسبه کوي.

زده کوونکي د لاندې ورکړي چوکاټ په څېر د عادتونو د څار اونیزه وسيله جوړوي او ۶ عادتونه پکې لیکي.

عادت	لومړۍ ورځ	دویمه ورځ	درېمه ورځ	خلورمه ورځ	پنځمه ورځ	شپږمه ورځ	اومه ورځ

- زده کوونکي د څار وسیلې له خپلو ملگرو سره شریکوي.
- په راتلونکې اونۍ کې د هر عادت او هرې ورځې لپاره، ملگري باید د صحیح (✓) نښه اضافه کړي که د دې موخې لاسته راوړل د هغوی ملگرو لپاره ممکن وي او یا د چلیپا (✘) نښه دې واچوي چې دوی فکر کوي، د دې موخې لاسته راوړلو احتمال نشته دی. (دا چاره په دې اړه د هغوی د وړاندوینې پر بنسټ ده چې آیا هغوی خپل ملگري مشاهده کوي چې دوی د خپلو موخو د لاسته راوړلو لپاره اړین عادتونه تعقیبوي.)

- د خپلو ملګرو د معلوماتو پر بنسټ، زده کوونکي باید خپل د دې اونی د موخو د لاسته راوړلو احتمال محاسبه کړي. همدارنګه، دوی باید سلنه هم محاسبه کړي.

$$100 \times \frac{\text{د وړځو ټول شمېر}}{\text{د وړځو شمېر}} = \text{احتمال/شونتیا} = \frac{\text{د وړځو شمېر}}{\text{ټولو وړځو شمېر}}$$

که اړین و، زده کوونکو ته د احتمال/شونتیا مفهوم تشریح کړئ. تشریح کړئ چې احتمال د صفر (۰) او ۱ ترمنځ راځي. صفر (۰) په دې مانا دی چې کار به نه کېږي (هغوی به خپلې موخې ترلاسه نه کړي). ۱ په دې معنا دی چې کار به ترسره کېږي (هغوی به خپله موخه لاسته راوړي). له دې کبله، ۱ ته نږدې قیمت په دې مانا دی چې د هغوی د موخې د لاسته راوړلو احتمالات لوړ دي.

- زده کوونکي له خپل ملګري سره بحث کوي:
 - ستاسو ملګري ته ستاسو د نظرونو/معلومات تر شا منطق څه و؟
 - که دا منظمه نمونه ادامه ومومي، څه امکانات شتون لري چې تاسو به په ټاکلي مهالویش کې خپله موخه ترلاسه کړئ؟
 - آیا تاسو فکر کوئ چې د یوه فعالیت د ترسره کولو لپاره زمونږ تشویق وخت سره کمېږي؟
 - په دا رنگه حالتونو کې مونږ څه کولای شو چې هڅانده پاتې شو؟

پنځمه ورځ

زما د لرلید کتاب

زده کوونکي د ننگونو لپاره د چمتووالي په موخه له ووپ تخنیک (WOOP Technique) څخه ګټه اخلي.

- ۵ دقیقې 1. له زده کوونکو سره بحث وکړئ: کله چې تاسو د خپلو موخو د لاسته راوړلو هڅه کوئ، تاسو له ځینو کومو ننگونو سره مخامخ کېدای شئ؟
- ۱۰ دقیقې 2. تشریح کړئ چې د یوې موخې د لاسته راوړلو پر لور د هڅو کولو پر مهال، مونږ ښایي له ننگونو سره مخ شو. مهمه ده چې پلان له وړاندې څخه ترتیب کړل شي تر څو مونږ چمتو اوسو. د هرې موخې لپاره، مونږ دا ډاډمنولو لپاره له ووپ تخنیک / WOOP Technique څخه ګټه اخیستلای شو چې د ننگونو سرپرته هم له مسیره اوښتي نه یو.

W

غوښتنه

تاسو کومه موخه
لاسته راوړل
غواړئ؟

O

لاسته راوړنه

کله مو چې موخه
لاسته راوړه، تاسو
څنګه پوهېږئ؟

O

خنډ یا ننگونه

ستاسو اصلي
ننگونې کومې دي؟

P

پلانون

تاسو په ننگونو
څنګه برلاسي
کېدای شئ؟

3. ۲۰ دقیقې زده کوونکي دې د هرې موخې لپاره دا پلان خپل د لید کتاب په اړونده پاڼو کې یادښت کړي.

4. ۱۰ دقیقې زده کوونکي دې بیا لاندیني نقشونه ملگرو یا د کورنۍ غړو ته د اجراء کولو لپاره ورکړي تر څو ډاډ ترلاسه کړي چې هغوی هره ورځ ستاسو په موخو باندې کار کوي:

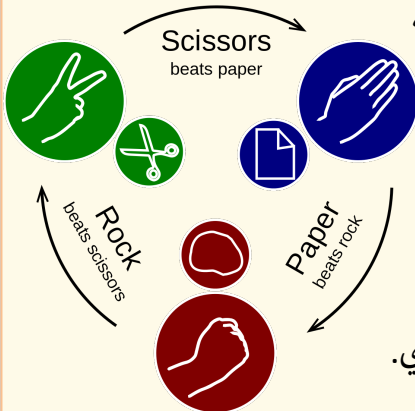
نوم	نقش	هغوی باید څه وکړي
	هڅوونکی	ځینې ورځې تاسو د نهیلۍ احساس کوئ، هغوی تاسو د خپلو موخو د ترلاسه کولو پر لور هڅوي.
	ننگوونکی	هغوی ستاسو پرمختګ څآري او تاسو مسئول بولي کله چې تاسو هیڅ اجراءت نه کوئ.
	نظرونه	هغوی په نویو طریقو سره ، چې په ترڅ کې یې تاسو په خپلو هلو ځلو کې محکم او استواره پاتې کېږئ، گډ مغزي کار ترسره کوي.

فعالیت

۱۵ دقیقې

زده کوونکي د احتمال د محاسبه کولو او لاسته راوړنو د وړاندوینې لپاره د لاس لوبه چې تیره کاغذ او بیاتي (Rock, Paper, Scissors) نومېږي، اجراء کوي.

- زده کوونکي دا لوبه په جوړه بڼه کوي.
- زده کوونکي هر پړاو د "تیره، کاغذ، بیاتي، شروع – rock, paper, scissors, go" په ویلو سره پیلوي!

- په "شروع/Go" ویلو سره لوبغاړي خپل لاس د سوک په بڼه د تیرې لپاره غځوي، هوار لاس د کاغذ، یا د هغوی د جدول لپاره او منځنۍ گوته د بیاتي لپاره کاروي.

- تیره بیاتي ماتوي.
- بیاتي کاغذ غوځوي.
- کاغذ تیره پوښي.
- زده کوونکي لږ تر لږه ۲۰ پړاوونه لوبې کوي او خپلې موندنې ثبتوي.

a. څه احتمال شتون لري چې ستاسو مخالف به د تیرې وار کوي؟

b. څه احتمال شتون لري چې ستاسو مخالف به د کاغذ گوزار نه کوي؟

له ۲۰ پراوونو وروسته:

- a. ستاسو د ملگري له خوا څو کړتې د تېرې وار وشو؟ احتمال څه و؟
- b. ستاسو د ملگري له خوا څو کړتې د کاغذ وار وشو؟ احتمال څه و؟
- c. ستاسو د ملگري له خوا څو کړتې د بياتي/قینچي وار وشو؟ احتمال څه و؟
- d. دا پایلې تاسو ته څه جوتوي؟

۱۰ دقیقې 5. زده کوونکي د پوښتي مخ ورزیاتوي او خپل د لید کتاب سینگاروي.

۱۰ دقیقې 6. زده کوونکي خپل د لید کتاب خپلو ملگرو ته ښيي او د لاندینيو موضوعگانو په اړه نظرونه ترلاسه کوي:

- هغه برخې چې په ښه توگه ترسره شوې.
- هغه شیان چې لا ښه کېدای شي، که وي.

۱۰ دقیقې 7. زده کوونکي د لاندې کارونو په ترسره کولو سره دا پروژې پای ته رسوي:

- د خپل ځان د راتلونکي یو انځور رسم کړي، دې کې دا جزئیات هم کېدای شي شامل اوسي چې هغوی چپړته دي، څه کوي، د هغوی لاسته راوړنې او داسې نور.
- دوه عادتونه غوره کړي چې هغوی یې تلقین ته اړتیا لري چې له دوی سره د خپل هدف په لاسته راوړلو کې مرسته کوي.

۱۰ دقیقې 8. زده کوونکي خپل انځور له یو ملگري سره شریکوي او یو سیستم ترتیبوي چې په مټ یې هغوی دا ډاډمنولو لپاره یو بل مسئول گڼلای شي چې هغوی هغه عادتونه، چې لیکلي یې دي، تعقیبوي.

زده کوونکي باید خپل د لرلید کتاب خپلو کورنیو ته وښيي او د هغوی نظرونه دې هم ترلاسه کړي!